

اعمال شب عید فطر

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ؛ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلِلَّهِ

خدا بزرگتر است، خدا بزرگتر است، معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگتر است، و خدای را

الْحَمْدُ؛ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا هَدَانَا، وَلَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلَانَا.

سپاس، و سپاس خدای را بر آنچه ما را بدان هدایت کرد، و او را شکر بر آنچه به ما ارزانی داشت.

چهارم: چون نماز مغرب و نافله آن را خواند، دستها را به جانب آسمان بلند کند و بگوید:

يَا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ، يَا مُصْطَفَى مُحَمَّدٍ وَنَاصِرِهِ،

ای صاحب نعمت و کرم، ای دارای جود، ای برگزینده محمد و ای یاور او،

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاعْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتُهُ،

بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و بر من بیامرز هر گناهی که شماره نمودی اش،

وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ. پس به سجده رود و در سجده

و آن پیش تو در کتابی آشکار است.

صد مرتبه بگوید: «أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ» [به سوی خدا می‌پویم]

سپس هر حاجتی که دارد از خدا بخواهد، که بخواست خدا برآورده خواهد شد.

و در روایت شیخ آمده است که پس از نماز مغرب به سجده رود و بگوید:

يَا ذَا الْحَوْلِ يَا ذَا الطَّوْلِ، يَا مُصْطَفِيًا مُحَمَّدًا وَنَاصِرَهُ، صَلِّ

ای صاحب قدرت، ای دارای عطا، ای برگزیننده محمد و ای یاور او، بر محمد

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاعْفِرْ لِي كُلَّ ذَنْبٍ أَذْنَبْتُهُ وَنَسِيتُهُ

و خاندان محمد درود فرست، و بر من بیامرز هر گناهی را که مرتکب شدم و آن را فراموش کردم،

أَنَا، وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ. پس صد مرتبه بگوید: اَتُوبُ

و آن گناه نزد

تو در کتابی آشکار است.

إِلَى اللَّهِ.

پنجم: امام حسین عليه السلام را زیارت کند که فضیلت بسیار دارد، و زیارت مخصوص این شب در باب زیارات خواهد آمد [صفحه: ۱۰۹۲] إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى ششم: ده مرتبه ذکر «یا دائم الفضل» را که بیان آن در اعمال شب جمعه گذشت بگوید [صفحه ۸۹]. هفتم: ده رکعت نمازی که در شب آخر ماه رمضان گذشت [صفحه ۵۸۵] بجا آورد. هشتم: دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اول پس از سوره «حمد» هزار مرتبه «توحید» و در رکعت دوم یک مرتبه بخواند، و پس از سلام سر به سجده گذارد و صد مرتبه بگوید:

أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ؛ آنگاه بگوید: يَا ذَا الْمَنِّ وَالْجُودِ ، يَا ذَا الْمَنِّ

ای صاحب بخشش

ای دارای نعمت و جود،

وَالطَّوْلِ، يَا مُصْطَفَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، صَلَّى عَلَى

بر

(درود خدا بر او و خاندانش)،

محمد

ای برگزینده

و عطا،

مُحَمَّدَ وَ آلِهِ ، وَافْعَلْ بِي كَذَا وَكَذَا . و بجای «کذا و کذا»

و با من چنین و چنان کن.

محمد و خاندانش درود فرست،

حاجات خود را بخواهد. در روایت آمده که حضرت امیرالمؤمنین عليه السلام این دو رکعت نماز را به این کیفیت بجا

اعمال شب عید فطر

می آورد ، سپس سر از سجده برمی داشت و می فرمود: «به حق آن خدایی که جانم در دست قدرت اوست، هر که این نماز را به جا آورد، هر حاجت که از خدا بطلبد ، به یقین عطا فرماید ، و اگر به شماره ریگهای بیابان گناه داشته باشد ، خدا آنها را بیامرزد ، در روایت دیگری بجای هزار مرتبه سوره «توحید» صد مرتبه وارد شده، لیکن این نماز را باید پس از نماز مغرب و نافله آن بجا آورد. شیخ طوسی و سید ابن طاووس پس از پایان نماز این دعا را نقل کرده اند:

یا اَللهُ یا اَللهُ یا اَللهُ، یا رَحْمَنُ یا اَللهُ، یا رَحِیمُ یا اَللهُ، یا مَلِکُ یا اَللهُ،

ای خدا، ای خدا، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای فرمانروا، ای خدا،

یا قُدُّوسُ یا اَللهُ، یا سَلامُ یا اَللهُ، یا مُؤْمِنُ یا اَللهُ، یا مُهِیْمِنُ یا

ای پاک، ای خدا، ای سلام، ای خدا، ای ایمنی بخش، ای خدا، ای چیره گر، ای

اَللهُ، یا عَزِیزُ یا اَللهُ، یا جَبَّارُ یا اَللهُ، یا مُتَکَبِّرُ یا اَللهُ، یا خَالِقُ یا

خدا، ای عزتمند، ای خدا، ای جبار، ای خدا، ای بزرگمنش ای خدا، ای آفریننده، ای

اَللهُ، یا باریُّ یا اَللهُ، یا مُصَوِّرُ یا اَللهُ، یا عَالِمُ یا اَللهُ، یا عَظِیمُ یا اَللهُ،

خدا، ای پدیدآورنده، ای خدا، ای صورتگر، ای خدا، ای دانا، ای خدا، ای بزرگ، ای خدا،

یا عَلِیمُ یا اَللهُ، یا کَرِیمُ یا اَللهُ، یا حَلِیمُ یا اَللهُ، یا حَکِیمُ یا اَللهُ، یا

ای آگاه، ای خدا، ای کریم، ای خدا، ای بردبار، ای خدا، ای فرزانه، ای خدا، ای

سَمِیعُ یا اَللهُ، یا بَصِیرُ یا اَللهُ، یا قَرِیبُ یا اَللهُ، یا مُجِیبُ یا اَللهُ، یا

شنوا، ای خدا، ای بینا، ای خدا ای نزدیک، ای خدا، ای اجابت کننده، ای خدا، ای

جَوادُ یا اَللهُ، یا مَاجِدُ یا اَللهُ، یا مَلِیُّ یا اَللهُ، یا وَفِیُّ یا اَللهُ، یا مَوِیُّ

سخاوتمند، ای خدا، ای بزرگوار، ای خدا، ای نیرومند، ای خدا، ای وفادار ای خدا، ای سرپرست،

اعمال شب عید فطر

یا اَللّهُ، یا قاضی یا اَللّهُ، یا سَرِیعُ یا اَللّهُ، یا شَدِیدُ یا اَللّهُ، یا رَوْوفُ

ای خدا، ای داور، ای خدا، ای سریع، ای خدا، ای سخت گیر، ای خدا، ای مهربان،

یا اَللّهُ، یا رَقِیبُ یا اَللّهُ، یا مَجِیدُ یا اَللّهُ، یا حَفِیظُ یا اَللّهُ، یا مُحِیطُ

ای خدا، ای نگهبان، ای خدا، ای باشوکت، ای خدا، ای نگهدار، ای خدا، ای فراگیر،

یا اَللّهُ، یا سَیِّدَ السَّادَاتِ یا اَللّهُ، یا اَوَّلُ یا اَللّهُ، یا آخِرُ یا اَللّهُ، یا

ای خدا، ای آقای آقایان ای خدا، ای آغاز، ای خدا، ای انجام، ای خدا،

ظَاهِرُ یا اَللّهُ، یا باطِنُ یا اَللّهُ، یا فَاحِشُ یا اَللّهُ، یا قَاهِرُ یا اَللّهُ، یا رَبَّاهُ

ای آشکار، ای خدا، ای نهان، ای خدا، ای فخر کننده، ای خدا، ای چیره، ای خدا، ای پروردگار،

یا اَللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اَللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اَللّهُ، یا وَدُودُ یا اَللّهُ، یا نُورُ یا اَللّهُ، یا

ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای دوست، ای خدا، ای نور، ای خدا، ای

رَافِعُ یا اَللّهُ، یا مانِعُ یا اَللّهُ، یا دافِعُ یا اَللّهُ، یا فاتِحُ یا اَللّهُ، یا نَفّاحُ

بالا برنده، ای خدا، ای باز دارنده، ای خدا، ای دفع کننده، ای خدا، ای گشاینده، ای خدا،

(نَفّاعُ) یا اَللّهُ، یا جَلِیلُ یا اَللّهُ، یا جَمِیلُ یا اَللّهُ، یا شَهِیدُ یا اَللّهُ، یا

ای بهره رسان، ای خدا، ای شکوه، ای خدا، ای زیبا، ای خدا، ای گواه، ای خدا، ای

شَاهِدُ یا اَللّهُ، یا مُغِیْثُ یا اَللّهُ، یا حَبِیبُ یا اَللّهُ، یا فَاطِرُ یا اَللّهُ، یا

شاهد، ای خدا، ای فریادرس، ای خدا، ای حبیب، ای خدا، ای آفریننده، ای خدا،

مُطَهِّرُ یا اَللّهُ، یا مَلِکُ (مَلِیکُ) یا اَللّهُ، یا مُقْتَدِرُ یا اَللّهُ، یا قَابِضُ

ای پاک کننده، ای خدا، ای پادشاه، ای خدا، ای نیرومند، ای خدا، ای قبض کننده،

یا اَللّهُ، یا باسِطُ یا اَللّهُ، یا مُحِیی یا اَللّهُ، یا مُمِیتُ یا اَللّهُ، یا باعِثُ

ای خدا، ای گستراننده، ای خدا، ای زنده کننده، ای خدا، ای میراننده، ای خدا، ای برانگیزنده،

یا اَللّهُ، یا وارِثُ یا اَللّهُ، یا مُعْطِی یا اَللّهُ، یا مُفْضِلُ یا اَللّهُ، یا

ای خدا، ای وارث، ای خدا، ای عطابخش، ای خدا، ای فروزنده، ای خدا، ای

مُنْعِمُ یا اَللّهُ، یا حَقُّ یا اَللّهُ، یا مُبِینُ یا اَللّهُ، یا طَیِّبُ یا اَللّهُ، یا

نعمت دهنده، ای خدا، ای حق، ای خدا، ای آشکار، ای خدا، ای پاکیزه، ای خدا،

مُحْسِنُ یا اَللّهُ، یا مُجْمَلُ یا اَللّهُ، یا مُبْدِئُ یا اَللّهُ، یا مُعِیدُ یا اَللّهُ، یا

ای نیکوکار، ای خدا، ای زیباکار، ای خدا، ای آغازگر، ای خدا، ای باز آور، ای خدا، ای

اعمال شب عید فطر

بارئُ یا اللّهُ، یا بدیعُ یا اللّهُ، یا هادی یا اللّهُ، یا کافی یا اللّهُ، یا شافی

پدیدآور، ای خدا، ای نوآفرین، ای خدا، ای هدایتگر، ای خدا، ای کفایت کننده، ای خدا، ای شفابخش،

یا اللّهُ، یا عَلِیُّ یا اللّهُ، یا عَظِیمُ یا اللّهُ، یا حَنَّانُ یا اللّهُ، یا مَنَّانُ یا اللّهُ،

ای خدا، ای بلند پایه، ای خدا، ای بزرگ، ای خدا، ای مهربان، ای خدا، ای نعمت بخش،

یا ذَا الطَّوْلِ یا اللّهُ، یا مُتَعَالِی یا اللّهُ، یا عَدْلُ یا اللّهُ، یا ذَا الْمَعَارِجِ

ای خدا، ای عطا بخش، ای خدا، ای برتر، ای خدا، ای دادگر، ای خدا، ای صاحب مراتب بلند،

یا اللّهُ، یا صَادِقُ یا اللّهُ، یا صَدُوقُ یا اللّهُ، یا دِیَّانُ یا اللّهُ، یا باقی یا

ای خدا، ای راستگو ای خدا، ای راستی پیشه، ای خدا، ای جزا دهنده، ای خدا، ای پایدار،

اللّهُ، یا وافی یا اللّهُ، یا ذَا الْجَلَالِ یا اللّهُ، یا ذَا الْإِکْرَامِ یا اللّهُ، یا

ای خدا، ای نگهدار، ای خدا، ای صاحب بزرگی ای خدا، ای دارای بزرگواری، ای خدا، ای

مَحْمُودُ یا اللّهُ، یا مَعْبُودُ یا اللّهُ، یا صَانِعُ یا اللّهُ، یا مُعِینُ یا اللّهُ، یا

پسندیده، ای خدا، ای پرستیده، ای خدا، ای سازنده، ای خدا، ای یاری ده، ای خدا، ای

مُکَوِّنُ یا اللّهُ، یا فَعَّالُ یا اللّهُ، یا لَطِیفُ یا اللّهُ، یا غَفُورُ یا اللّهُ، [یا

پدیدآورنده، ای خدا، ای پرکار، ای خدا، ای لطیف، ای خدا، ای آمرزنده، ای خدا،

جَلِیلُ یا اللّهُ] یا شَکُورُ یا اللّهُ، یا نُورُ یا اللّهُ، یا قَدِیرُ (قَدِیمُ) یا

ای سپاسگزار، ای خدا، ای نور، ای خدا، ای توانا، ای

اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا

خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا،

رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ، یا رَبَّاهُ یا اللّهُ،

پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا، ای پروردگار، ای خدا،

یا رَبَّاهُ یا اللّهُ؛ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّیَ عَلَی مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَمَنَّ

ای پروردگار، ای خدا، از تو درخواست می کنم که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و به خشنودی ات

عَلَّی بِرِضَاكَ، وَتَعْفُو عَنِّی بِحِلْمِكَ، وَتُوسِّعَ عَلَیَّ مِنْ رِزْقِكَ

بر من منت نهی، و به بردباری ات از من درگذری، و از روزی

الْحَلَالِ الطَّيِّبِ، مِنْ حَيْثُ أَحْتَسِبُ، وَمِنْ حَيْثُ

حلال پاکیزه ات به من بگستری، از جایی که گمان می برم، و از جایی که

اعمال شب عید فطر

لَا أَحْتَسِبُ، فَإِنِّي عَبْدُكَ لَيْسَ لِي أَحَدٌ سِوَاكَ، وَلَا أَحَدٌ أَسْأَلُهُ

گمان نمی برم، من بنده توام و کسی را جز تو ندارم، و نه احدی

غَيْرُكَ؛ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ؛ مَا شَاءَ اللَّهُ، لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ

غیر تو که از او گدایی کنم، ای مهربان ترین مهربانان، آنچه را خدا خواهد شود، نیرویی نیست جز به خدا ی برتر

الْعَظِيمِ. سپس به سجده می روی و می گویی: يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ،

ای خدایا، ای خدایا، ای خدایا، بزرگ.

يَا رَبُّ يَا رَبُّ يَا رَبُّ، يَا مُنْزِلَ الْبَرَكَاتِ، بِكَ تُنْزِلُ كُلَّ حَاجَةٍ،

ای پروردگار، ای پروردگار، ای پروردگار، ای فرو فرستنده برکات، به عنایت تو هر حاجتی فرود آورده شود،

أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ فِي مَخْزُونِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، وَالْأَسْمَاءِ

از تو درخواست می کنم، به هر نامی که در خزانه غیب نزد توست، و نامهای

المشهوراتِ عِنْدَكَ، الْمَكْتُوبَةِ عَلَى سُرَادِقِ عَرْشِكَ، أَنْ تُصَلِّيَ

مشهور در پیشگاهت، که بر سراپرده عرش نوشته شده، اینکه بر

عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَقْبَلَ مِنِّي شَهْرَ رَمَضَانَ،

محمد و خاندان محمد درود فرستی، و ماه رمضان را از من بپذیری

وَتَكْتُبَنِي مِنَ الْوَافِدِينَ إِلَى بَيْتِكَ الْحَرَامِ، وَتَصَفِّحَ لِي عَنِ

و مرا در شمار واردان به خانه محترم بنویسی، و از من

الذُّنُوبِ الْعِظَامِ، وَتَسْتَخْرِجَ [لِي] يَا رَبِّ كُنُوزَكَ؛ يَا رَحْمَنُ.

گناهان بزرگ را چشم پوشی، و گنجهای خود را برایم بیرون آوری، ای مهربان.

نهم: چهارده رکعت نماز بجای آورد، در هر رکعت سوره

«حمد» و «آیه الکرسی» و سه مرتبه سوره «توحید» را بخواند،

تا در برابر هر رکعتی ثواب چهل سال عبادت و ثواب

عبادت هر که در آن ماه روزه گرفته، و نماز خوانده برای او

باشد. دهم: شیخ طوسی در کتاب «مصباح» فرموده که در

آخر شب غسل بجای آر ، و تا طلوع فجر در جای نماز خود بنشین.

روز اول: روز عید فطر است ، و اعمال آن چند چیز است:
اول: پس از نماز صبح و نماز عید ، تکبیراتی که در شب عید پس از نماز فریضه می خواندی ، بخوان. **دوم:** پس از نماز صبح دعایی را که سید روایت کرده: «اللَّهُمَّ إِنِّي تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِحَمْدِ إِمَامِي» بخوان ، و شیخ خواندن این دعا را پس از نماز عید ذکر کرده. **سوم:** کنار گذاشتن زکات فطر پیش از نماز عید ، به شرحی که در کتابهای فقهی آمده. بدان که زکات فطر ، واجب مؤکّد ، و شرط قبولی روزه ماه رمضان و سبب حفظ انسان تا سال آینده است ، و حق تعالی در این آیه شریفه: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ، وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى». زکات را مقدّم بر نماز ذکر فرموده. **چهارم:** غسل است ، و بهتر آن است اگر ممکن شود آن را در نهر انجام دهد ، و وقت آن پس از طلوع فجر است تا زمان بجا آوردن نماز عید ، چنان که شیخ فرموده و در روایتی آمده است که غسل را در زیر سقف پوشیده بجا آور ، و چون خواستی غسل کنی بگو:

اَللّٰهُمَّ اِيْمَانًا بِكَ ، وَتَصَدِيقًا بِكِتَابِكَ ، وَاتِّبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ

خدا یا تنها برای ایمان به تو، و تصدیق به کتاب تو، و پیروی از روش پیامبر تو

مُحَمَّدٍ ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ . آنگاه «بِسْمِ اللهِ» بگو و غسل

محمد درود

خدا بر او و خاندانش باد

را بجای آر ، و هنگامی که از غسل فارغ شدی بگو: اَللّٰهُمَّ

خدا یا

اجْعَلْهُ كَفَّارَةً لِذُنُوبِي، وَطَهِّرْ دِيْنِي؛ اَللّٰهُمَّ اَذْهَبْ عَنِّي الدَّنَسَ .

این غسل را کفاره گناهانم قرار ده، و دینم را پاک کن، خدا یا هر آلودگی را از من برطرف فرما.

پنجم: پوشیدن جامه نیکو ، و بکار بردن بوی خوش ، رفتن به صحرا برای بجا آوردن نماز عید در زیر آسمان در غیر شهر مکه.

ششم: افطار کردن پیش از نماز عید، در اول روز ، و بهتر آن است که با خرما یا شیرینی باشد، و شیخ مفید فرموده: خوردن مقدار کمی از تربت سید الشهداء علیه السلام که از هر دردی شفاست مستحب است.

هفتم: چون برای رفتن به نماز عید آماده شدی ، بیرون نرو مگر پس از طلوع آفتاب ، و بخوان دعاهایی را که سید ابن طاووس در کتاب «اقبال» نقل کرده از جمله ابو حمزه ثمالی از امام باقر علیه السلام روایت کرده که هنگامی که برای نماز عید فطر و قربان و جمعه آماده بیرون رفتن شدی ، این دعا را بخوان:

اعمال و زعیب فطر

اللَّهُمَّ مَنْ تَهَيَّأَ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَوْ تَعَبَّأَ، أَوْ أَعَدَّ وَاسْتَعَدَّ، لِيُوفَاةٍ إِلَيَّ

خدایا هر کس در این روز آماده شد یا نیت کرد، یا مهیا و مستعد شد،

مَخْلُوقٍ، رَجَاءَ رِفْدِهِ وَ نَوَافِلِهِ، وَ فَوَاضِلِهِ وَ عَطَايَاهُ، فَإِنَّ إِلَيْكَ

برای ورود به درگاه یکی از بندگان به امید جایزه‌ها و صله‌ها و بهره‌ها و عطاها، ولی

يَا سَيِّدِي تَهَيَّئْ وَ تَعَبَّئْ، وَ اِئْتَدِ وَ اسْتَعِدَّ، رَجَاءَ

ای آقای من آماده شدن و قصد کردن و مهیا و مستعد شدن من تنها

رِفْدِكَ وَ جَوَائِزِكَ، وَ نَوَافِلِكَ وَ فَوَاضِلِكَ، وَ فَضَائِلِكَ

به جانب توست به امید جایزه‌ها و صله‌ها و بهره‌ها

وَ عَطَايَاكَ، وَ قَدْ غَدَوْتُ إِلَى عِيدٍ مِنْ أَعْيَادِ أُمَّةٍ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ،

و عطاهایت، و اینک صبح کردم در عیدی از اعیاد امت پیامبرت محمد

صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ، وَلَمْ أَفِدْ إِلَيْكَ الْيَوْمَ بِعَمَلٍ صَالِحٍ

(درود خدا بر او و خاندانش)، و در حالی که به عمل صالحی که به آن

أَثِقُ بِهِ قَدِّمْتُهُ، وَلَا تَوَجَّهْتُ بِمَخْلُوقٍ أَمَلْتُهُ، وَلَكِنْ أَتَيْتُكَ

اطمینان کنم، و آن را پیش آورده باشم بر تو وارد نشدم و به مخلوقی که آرزومندش باشم رو نکردم، بلکه

خَاضِعًا، مُقَرَّرًا بِذُنُوبِي، وَ إِسَاءَاتِي إِلَى نَفْسِي؛ فَيَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ يَا

در حال فروتنی تنها به جانب تو آمده‌ام به گناه و بدی نسبت به خویش اعتراف دارم، پس ای بزرگ، ای بزرگ،

عَظِيمُ، اغْفِرْ لِي الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ

ای بزرگ، گناهان بزرگم را ببامرز، که گناهان بزرگ را جز

إِلَّا أَنْتَ؛ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

تو نیامرزد، ای که معبودی جز تو نیست، ای مهربان‌ترین مهربانان.

هشتم: خواندن نماز عید است، و آن دو رکعت است: در

رکعت اول سوره‌های «حمد» و «اعلی» و پس از سوره

«حَمْد» و «أَعْلَى» پنج تکبیر بگوید، و بعد از هر تکبیری

دست به قنوت بردارد، و بگوید:

اعمال و زعمک نظر

اَللّٰهُمَّ اَهْلَ الْكِبَرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ ، وَاَهْلَ الْجُودِ وَالْجَبَرُوتِ ،

خدایا ای اهل بزرگی و عظمت، و ای اهل جود و سلطنت،

وَاَهْلَ الْعَفْوِ وَالرَّحْمَةِ ، وَاَهْلَ التَّقْوَىٰ وَالْمَغْفِرَةِ ، اَسْأَلُكَ بِحَقِّ

و اهل گذشت و رحمت، و اهل تقوا و مغفرت، از تو درخواست می کنم به حق

هَذَا الْيَوْمِ ، الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيدًا ، وَلِلْحَمْدِ صَلَّى اللهُ

این روز که برای مسلمانان عید قرار دادی، و برای محمد (درود خدا بر او و خاندانش باد)

عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُخْرًا [وَشَرَفًا] وَمَزِيدًا ، اَنْ تُصَلِّيَ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَآلِ

ذخیره و فوزی در شرف، که بر محمد و خاندان

مُحَمَّدٍ ، وَاَنْ تُدْخِلَنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ ، اَدْخَلْتَ فِيهِ مُحَمَّدًا وَآلَ

محمد درود فرستی، و مرا در هر خیری که محمد و خاندان

مُحَمَّدٍ ، وَاَنْ تُخْرِجَنِي مِنْ كُلِّ سُوِّءٍ ، اَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّدًا وَآلَ

محمد را وارد نمودی وارد کنی، و از هر شرّی که محمد و خاندان محمد

مُحَمَّدٍ ، صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ [اَجْمَعِينَ] . اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ

(درود خدا بر او و خاندانش) را بیرون آوردی مرا بیرون آوری، خدایا از تو درخواست می کنم،

خَيْرَ مَا سَأَلْتُكَ [مِنْهُ] عِبَادُكَ الصّٰلِحُونَ ، وَاَعُوْذُ بِكَ [فِيهِ] مِمَّا

بهترین چیزی که بندگان شایستهات درخواست کردند، و به تو پناه می آورم از

اِسْتِعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصّٰلِحُونَ (المُخْلِصُونَ) . پس تکبیر

آنچه بندگان شایستهات به تو پناه بردند.

ششم بگوید و به رکوع رود ، و پس از رکوع و سجود برای

رکعت دوم قیام کند ، و پس از سوره «حمد» سوره «شمس»

را بخواند ، سپس چهار تکبیر بگوید ، و پس از هر تکبیری

دست به قنوت بردارد ، و همان دعا را بخواند ، چون فارغ

شد پنجمین تکبیر را گفته و به رکوع رود ، و نماز را به پایان

برساند ، و پس از سلام تسبیح حضرت زهرا عليها السلام را بجا

آورد. پس از نماز عید دعا‌های بسیاری وارد شده که شاید بهترین آنها دعای چهل و ششم صحیفه کامله سجادیه باشد. مستحب است نماز عید زیر آسمان و روی زمین بدون فرش واقع شود، و از جایگاه نماز، از غیر آن راهی که به نماز آمده بود بازگردد، و برای قبول شدن اعمال برای برادران دینی خود دعا کند.

نهم: حضرت سید الشهداء علیه السلام را زیارت کند.

دهم: دعای «ندبه» را بخواند که ان شاء الله تعالی بعد از این بیاید، و سید ابن طاووس فرموده که چون از دعا فارغ شود، به سجده رود و بگوید: **أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارِ حَرِّهَا**

به تو پناه می‌آورم از آتشی که

لَا يُطْفِئُ، وَجَدِيدُهَا لَا يَبْلَى، وَعَطْشَانُهَا لَا يُرْوَى.

حرارتش خاموش نمی‌شود، و تازه‌اش کهنه نمی‌گردد، و تشنه‌اش سیراب نمی‌شود.

پس گونه راست را بر زمین گذارد و بگوید: **إِلَهِي لَا تُقَلِّبْ**

خدایا رخسارم را پس از

وَجْهِي فِي النَّارِ بَعْدَ سُجُودِي، وَتَعْفِيرِي لَكَ بِغَيْرِ مَنٍّ مِنِّي

سجده و به خاک مالیدن آن برای تو در آتش زیرورو مکن، که من در این کار بر تو منت ندارم،

عَلَيْكَ، بَلْ لَكَ الْمَنُّ عَلَيَّ. سپس گونه چپ را بر زمین گذارد

بلکه تنها تو را بر من منت است

و بگوید: **إِرْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَاقْتَرَفَ، وَاسْتَكَانَ وَاعْتَرَفَ.**

رحم کن بر کسی که بد کرده، و مرتکب گناه شده و بیچاره گشته و اعتراف نموده است.

آنگاه به حال سجده برگردد و بگوید: إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ،

اگر من بنده بدی بودم،

فَأَنْتَ نِعَمَ الرَّبِّ؛ عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ، فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ

تو پروردگار خوبی هستی، گناه از بنده‌ات بزرگ شده، شایسته است گذشت از جانب تو نیکو باشد

عِنْدِكَ؛ يَا كَرِيمٌ. پس صد مرتبه بگوید: اَلْعَفْوُ الْعَفْوُ. آنگاه

بخش بخش

ای کریم

سَيِّدَ فرموده: وَلَا تَقْطَعْ يَوْمَكَ هَذَا بِاللَّعِبِ وَالْإِهْمَالِ، وَأَنْتَ

امروزت را به بازی و اهمال کاری سپری مکن، درحالی که

لَا تَعْلَمُ اَمْرَدُودٌ أَمْ مَقْبُولُ الْأَعْمَالِ، فَإِنْ رَجَوْتَ الْقَبُولَ،

نمی‌دانی، آیا از نظر اعمال مردودی، یا پذیرفته؟ اگر امید پذیرفته شدن داری،

فَقَابِلْ ذَلِكَ بِالشُّكْرِ الْجَمِيلِ، وَإِنْ خِفْتَ الرَّدَّ، فَكُنْ أَسِيرَ

آن را با سپاس زیبا تلافی کن، و اگر از مردود شدن در هراسی، پس دچار

الْحُزْنِ الطَّوِيلِ.

طولانی باش

اندوه

روز بیست و پنجم: در سال صد و چهل و هشت به گفته بعضی،

شهادت امام صادق علیه السلام واقع شده، و برخی روز شهادت

را نیمه رجب گفته‌اند، و علت شهادت آن حضرت،

انگور زهرآلودی بوده که به حضرت خورانده شده،

و روایت شده که چون زمان شهادت آن حضرت فرا رسید

دیده‌های خود را گشود و فرمود: بستگان مرا گرد آورید،

چون همه گرد آمدند به جانب ایشان نظر کرد و فرمود:

شفاعت ما به کسی که نماز را سبک شمارد و به جایگاه آن

اعتماد نکند نمی رسد.

فضل محبّم

اعمال ماه ذوالحجّه

این ماه آغاز ماههای حرام است، که حق تعالی در قرآن مجید ذکر فرموده، و سیّد ابن طاووس روایتی نقل کرده که ذوالقعدة به هنگام سختی شدید گاه استجابت دعاست، و برای روز یکشنبه این ماه نمازی با فضیلت بسیار از رسول خدا ﷺ روایت کرده: مختصر آن فضیلت این است که، هر که آن را بجا آورد، توبه اش پذیرفته حق، و گناهش آمرزیده می شود، و طلبکاران او در قیامت از وی راضی گردند، و با ایمان از دنیا برود، و ایمانش از او گرفته نشود، و قبرش وسیع و نورانی گردد و پدر و مادرش از او راضی شوند، و آمرزش حق نصیب پدر و مادر و فرزندان و نژاد او گردد، و روزی او توسعه یابد، و فرشته مرگ در وقت مردن با او مدارا کند، و جانش را به آسانی بستاند، و کیفیت آن نماز چنین است: روز یکشنبه غسل بجا آورد و وضو بگیرد، و چهار رکعت نماز بخواند، در هر رکعت

اعمال ماه ذوالحجّه

سوره «حمد» را یک مرتبه و سوره «توحید» را سه مرتبه و سوره «فلق» را یک مرتبه و سوره «ناس» را یک مرتبه بخواند، و پس از نماز هفتاد مرتبه استغفار کند، و استغفار را با: «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ» ختم نماید، سپس جنبش و نیرویی

جز به خدای والای بزرگ نیست

بگوید:

يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ، اِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَذُنُوبَ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ

و همه مردان

گناهان من

ای آمرزنده،

ای توانا،

و الْمُؤْمِنَاتِ، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

که گناهان را جز تو کسی نمی‌آمرزد.

و زنان مؤمن را بیمارز،

روایت شده هر که در یکی از ماههای حرام سه روز پی‌درپی که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بگیرد، ثواب نهصد سال عبادت برای او نوشته شود. شیخ بزرگوار علی بن ابراهیم قمی فرموده در ماههای حرام گناهها و حسنات دوچندان می‌شود.

روز یازدهم: سال صد و چهل و هشت، ولادت با سعادت حضرت رضا علیه السلام واقع شده.

شب پانزدهم: شب مبارکی است، خداوند بر بندگان مؤمن خود نظر رحمت می‌فرماید، و چنان که در روایت نبوی

اعمال ماه ذوالحجّه

آمده: کسی که در این شب به طاعت حق مشغول باشد، برای او اجر صد نفر روزه‌داری است که ملازم مسجد بوده‌اند، آن هم روزه‌داری که خدا را به اندازه چشم‌برهم‌زدنی معصیت نکرده باشد، پس این شب را غنیمت بشمار، و خود را به طاعت و عبادت و نماز و درخواست حاجات از خدا مشغول کن، روایت شده هر که در این شب حاجتی از خدا بخواهد حتماً به او عطا خواهد شد.

روز بیست و سوم: سال دویست و سه به قولی شهادت حضرت رضا علیه السلام واقع شده، و زیارت آن حضرت از نزدیک و دور مستحب است. قَالَ السَّيِّدُ ابْنُ طَاوُوسٍ فِي الْإِقْبَالِ:

در کتاب «اقبال»

سید ابن طاووس

وَرَأَيْتُ فِي بَعْضِ تَصَانِيفِ أَصْحَابِنَا الْعَجَمِ، رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ،

(رضوان الله عليهم) دیدم

از کتابهای علمای شیعه غیر عرب

گفت که در بعضی

أَنَّهُ يُسْتَحَبُّ أَنْ يُزَارَ مَوْلَانَا الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ، يَوْمَ ثَالِثِ

در روز بیست و سوم

مولایمان حضرت رضا (درود خدا بر او)

که مستحب است

وَ عِشْرِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ، مِنْ قُرْبٍ أَوْ بُعْدٍ بِبَعْضِ زِيَارَتِهِ

به بعضی از زیارت‌های

از نزدیک و دور زیارت شود،

از ماه ذی القعدة

المعروفة، أَوْ بِمَا يَكُونُ كَالزِّيَارَةِ مِنَ الرِّوَايَةِ بِذَلِكَ.

زیارت باشد از روایاتی که در این باب رسیده است.

معروف، یا به آنچه که همانند

اعمال شب و روز و حوالارض

شب بیست و پنجم: شب دَحْوَالارض است؛ یعنی پهن شدن زمین از زیر کعبه به روی آب ، و از شبهای بسیار شریف است که رحمت خدا در آن نازل می شود ، و قیام به عبادت در آن اجر بسیار دارد ، و از حسن بن علی وَشَاء روایت شده که گفته: من کودک بودم که با پدرم در شب بیست و پنجم ماه ذو القعدة ، در خدمت حضرت رضا علیه السلام شام خوردیم ، حضرت فرمود امشب حضرت ابراهیم و حضرت عیسی علیهما السلام متولد شده اند ، و زمین از زیر کعبه پهن شده ، پس هر که روزش را روزه بدارد ، چنان است که شصت ماه روزه داشته باشد ، و در روایت دیگر است که فرمود: در این روز حضرت قائم (عج) قیام خواهد کرد.

روز بیست و پنجم: روز دَحْوَالارض است ، یکی از آن چهار روزی است ، که در تمام سال به فضیلت روزه ممتاز است ، و در روایتی آمده: که روزه این روز همانند روزه هفتاد سال است و در روایت دیگر آمده که کفاره هفتاد سال است ، و هر که این روز را روزه بدارد ، و شب را به عبادت به سر آورد ، برای او عبادت صد سال نوشته شود، و برای روزه دار این روز ، هر چه در میان زمین و آسمان است استغفار کند ، و این روزی است که رحمت خدا در آن منتشر شده ،

اعمال و زودخوا الارض

و برای عبادت و اجتماع به ذکر خدا در این روز اجر بسیاری است ، و برای این روز جز روزه و عبادت و ذکر خدا و غسل دو عمل دیگر وارد است:

اول: نمازی که در کتابهای علمای شیعه از اهل قم روایت شده و آن دو رکعت است در وقت چاشت [بالا آمدن آفتاب تا پیش از گذشتن از وقت ظهر] در هر رکعت پس از سوره «حمد» پنج مرتبه سوره «وَالشَّمْسُ» خوانده شود ، و پس از سلام بگوید ،

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ . آنگاه دعا کند و

هیچ جنبش و نیرویی نیست

مگر به خدای برتر بزرگ

بخواند: يَا مُقِيلَ الْعَثَرَاتِ ، أَقْلِنِي عَثْرَتِي ؛ يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ ،

ای نادیده گیر

لغزشها لغزشم را نادیده گیر،

ای اجابت کننده دعاها،

أَجِبْ دَعْوَتِي ؛ يَا سَامِعَ الْأَصْوَاتِ ، اِسْمَعْ صَوْتِي وَارْحَمْنِي ،

دعایم را اجابت کن،

ای شنوای صداها،

صدایم را بشنو،

و به من رحم کن،

وَتَجَاوَزَ عَن سَيِّئَاتِي وَمَا عِنْدِي ؛ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ .

و از بدیهایم

و آنچه نزد من است در گذر،

ای صاحب بزرگی و بزرگواری.

دوم: خواندن دعایی که شیخ در کتاب «مصباح» فرموده: خواندن آن مستحب است:

اللَّهُمَّ دَاخِيَ الْكَعْبَةِ ، وَفَالِقَ الْحَبَّةِ ، وَصَارِفَ اللَّزْبَةِ ، وَكَاشِفَ

خدایای گستراننده کعبه،

و شکافنده دانه،

و برگیرنده سختی،

و برطرف کننده

اعمال و زودخوا الارض

كُلُّ كُرْبَةٍ ، أَسَأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ مِنْ آيَاتِكَ ، أَلَّتِي أَعْظَمْتَ

هر گرفتاری، از تو می‌خواهم در این روز از روزهایت، که حقش را بزرگ

حَقَّهَا ، وَأَقْدَمْتَ سَبْقَهَا ، وَجَعَلْتَهَا عِنْدَ الْمُؤْمِنِينَ وَدِيعَةً ،

گرداندی، و سبقتش را پیش انداختی، و آن را نزد اهل ایمان امانت و به سوی خود

وَأَلَيْكَ ذَرِيعَةٌ ، وَبِرَحْمَتِكَ الْوَسِيعَةِ ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ

وسيله قرار دادی، و به رحمت گسترده‌ات که بر محمد درود فرستی آن

عَبْدِكَ الْمُتَجَبِّ ، فِي الْمِيثَاقِ الْقَرِيبِ يَوْمَ التَّلَاقِ ، فَاتِقِ كُلِّ

بنده برگزیده‌ات در پیمان نزدیک، روز دیدار، شکافنده هر امر بسته،

رَتِقٍ ، وَدَاعٍ إِلَى كُلِّ حَقٍّ ، وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ الْأَطْهَارِ ، أَلْهُدَاةِ

و دعوت کننده به حق، و بر اهل بیت و پاکش آن راهنمایان، و روشن کنندگان

الْمَنَارِ ، دَعَائِمِ الْحَبَّارِ ، [وَأَوْلَاةِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ ؛ وَأَعْطَانَا فِي يَوْمِنَا

راه حق، ستونهای جبار، و متولیان بهشت و دوزخ، و عطا کن به ما از عطای

هَذَا مِنْ عَطَائِكَ الْمَخْزُونِ ، غَيْرَ مَقْطُوعٍ وَلَا مَمْنُوعٍ ، تَجْمَعُ لَنَا

در خزانه‌ات که نه بریده شود و نه منع گردد، تا به وسیله

بِهِ التَّوْبَةِ ، وَحُسْنِ الْأَوْبَةِ ؛ يَا خَيْرَ مَدْعُوٍّ وَأَكْرَمَ مَرْجُوٍّ ، يَا كَفِيَّ

آن توبه، و بازگشت خوبی برای ما فراهم نمایی ای بهترین خواننده شده و کریم‌ترین امید شده، ای کفایت کننده،

يَا وَفِيٍّ ، يَا مَنْ لُطْفُهُ خَفِيٌّ ، أَلْطَفَ لِي بِلُطْفِكَ ، وَأَسْعِدْنِي

ای وفادار، ای آن که لطفش پنهانی است، به لطفت به من لطف کن، و به عفو

بِعَفْوِكَ ، وَآيِدْنِي بِنَصْرِكَ ، وَلَا تُنْسِنِي كَرِيمَ ذِكْرِكَ ، بِوَلَاةِ

خوشبخت‌نما، و به یاری‌ات تأییدم فرما، و از ذکر کریمانه‌ات فراموشم مکن به حق متولیان

أَمْرِكَ ، وَحَفَظَةَ سِرِّكَ ، [وَأَحْفَظْنِي مِنْ شَوَائِبِ الدَّهْرِ ، إِلَى

امرت و نگهدارن رازت و از گرفتاریهای روزگار تا روز قیامت و برانگیخته شدن حفظم کن

يَوْمَ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ ، وَأَشْهَدْنِي أَوْلِيَاءَكَ عِنْدَ خُرُوجِ نَفْسِي ،

هنگام بیرون آمدن جانم، و فرو رفتن در قبرم، و تمام شدن کارم،

وَحُلُولِ رَمْسِي ، وَانْقِطَاعِ عَمَلِي ، وَانْقِضَاءِ أَجَلِي . اَللَّهُمَّ

و سپری شدن عمرم، اولیایت را به بالینم حاضر کن، خدایا

اعمال و زودخوا الارض

وَإِذْ كُنَّا عَلَى طُولِ الْبَلَى ، إِذَا حَلَلْتُ بَيْنَ أَطْبَاقِ الثَّرَى ،
یادم کن، بر طول پوسیدگی، زمانی که در میان توده‌های خاک فرود آیم،

وَنَسِينِي النَّاسُونَ مِنَ الْوَرَى ، وَأَحِلَّنِي دَارَ الْمُقَامَةِ ، وَبَوِّئِي
و فراموش کنندگان از مردم فراموشم کنند، و در خانه اقامت فرودم آر، و در

مَنْزِلَ الْكِرَامَةِ ، وَاجْعَلْنِي مِنْ مُرَافِقِي أَوْلِيَائِكَ ، وَأَهْلِ
منزل کرامت جایم ده، و از دوستان اولیایت، و برگزیدگان

اجْتِبَائِكَ وَاصْطِفَائِكَ ، وَبَارِكْ لِي فِي لِقَائِكَ ، وَارْزُقْنِي
و خاصان درگاهت قرارم ده، و دیدارت را بر من مبارک گردان، و پیش از فرا رسیدن

حُسْنَ الْعَمَلِ قَبْلَ حُلُولِ الْأَجَلِ ، بَرِيئًا مِنَ الزَّلَلِ وَسَوْءِ
پایان عمرم حسن عمل روزی‌ام فرما، در حالی که پاک از لغزشها و گرفتاری بی‌پایه و منطق

الْخَطْلِ . اللَّهُمَّ وَأَوْرِدْنِي حَوْضَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
تباه باشم. خدایا مرا به حوض پیامبرت محمد (درود خدا بر او و خاندانش)

وَأَلِّهِ ، وَاسْقِنِي مِنْهُ مَشْرَبًا رَوِيًّا ، سَائِعًا هَنِيئًا ، لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ ،
وارد کن، و از آن به من بنوشان، نوشاندنی سیراب کننده، روان و گوارا،

وَلَا أُحَلَّاءُ وَرَدَهُ ، وَلَا عَنْهُ أَذَادُ ، وَاجْعَلْهُ لِي خَيْرَ زَادٍ ، وَأَوْفِي
که پس از آن هرگز تشنه نشوم، و از ورود به آن طرد نگردم، و از آن منع نشوم، و آن را قرار ده برایم بهترین توشه،

مِيعَادٍ ، يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ . اللَّهُمَّ وَالْعَن جَبَابِرَةَ الْأَوَّلِينَ
و کاملترین وعده گاه، روزی که گواهان بپا می‌خیزند. خدایا لعنت کن گردنکشان گذشته

وَالْآخِرِينَ ، وَبِحَقِّقِ أَوْلِيَائِكَ الْمُسْتَأَثَرِينَ . اللَّهُمَّ وَاقْصِمِ
و آینده را، هم آنان که حقوق اولیایت را به ناحق به خود اختصاص دادند. خدایا پابه‌هایشان

دَعَائِمُهُمْ ، وَأَهْلِكَ أَشْيَاعَهُمْ وَعَامِلَهُمْ ، وَعَجِّلْ مَهَالِكَهُمْ ،
را بشکن، و پیروان و عمالشان را نابود ساز، زمینه‌های هلاکتشان را به زودی فراهم فرما،

وَاسْلُبْهُمْ مَمَالِكَهُمْ ، وَضَيِّقْ عَلَيْهِمْ مَسَالِكَهُمْ ، وَالْعَن
و کشورهایشان را از دستشان بگیر، و راههایشان را بر آنان تنگ کن، و بر آنان که با آنان سهیم

مُسَاهِمَهُمْ وَمُشَارِكَهُمْ . اللَّهُمَّ وَعَجِّلْ فَرَجَ أَوْلِيَائِكَ ، وَارْدُدْ
و شریکند لعنت فرست. خدایا دوستان شتاب کن در فرج

اعمال و زودخوا الارض

عَلَيْهِمْ مَظَالِمُهُمْ ، وَأَظْهَرِ بِالْحَقِّ قَائِمُهُمْ ، وَاجْعَلْهُ لِدِينِكَ

و حقوق تاراج رفته آنان را به آنان بازگردان و قائم آنان را به حق آشکار کن، و او را یاری رسان

مُنْتَصِرًا ، وَبِأَمْرِكَ فِي أَعْدَائِكَ مُؤْتَمِرًا . اللَّهُمَّ احْفَظْهُ بِمَلَائِكَتِكَ

دینت بدار، و درباره دشمنانت فرمانده به فرمانت قرار ده. خدایا فرشتگان پیروزی

النَّصْرِ ، وَبِمَا أَلْقَيْتَ إِلَيْهِ مِنَ الْأَمْرِ ، فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ، مُنْتَقِمًا لَكَ

را گرداگرد او همواره بدار، و به آن دستوری که در شب قدر به او القا کردی او را انتقام گیرنده

حَتَّى تَرْضَى ، وَ يَعُودَ دِينُكَ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ جَدِيدًا غَضًّا ،

خویش قرار ده، تا جایی که خشنود شوی، و دینت به وسیله او، و به دست او به گونه‌ای نو و تازه بازگردد،

وَيَمْحَضَ الْحَقُّ مُحَضًّا ، وَيَرْفُضَ الْبَاطِلَ رَفْضًا . اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ

و حق به طور کامل ناب شود، و باطل به صورت همه جانبه به دور افکنده شود. خدایا بر او و همه

وَعَلَى جَمِيعِ آبَائِهِ ، وَاجْعَلْنَا مِنْ صَحْبِهِ وَ أَسْرَتِهِ ، وَ ابْعَثْنَا فِي

پدرانش درود فرست، و ما را از همنشینان و خاندانش قرار بده، و در زمان بازگشتش

كَرَّتِهِ ، حَتَّى نَكُونَ فِي زَمَانِهِ مِنْ أَعْوَانِهِ . اللَّهُمَّ أَدْرِكَ بِنَا

ما را برانگیز، تا در دوران او در شمار یارانش باشیم. خدایا درک

قِيَامِهِ ، وَ أَشْهَدْنَا أَيَّامَهُ ، وَ صَلِّ عَلَيْهِ (عَلَى مُحَمَّدٍ) ، وَ ارْدُدْ إِلَيْنَا

قیامش را روزی ما کن، و در روزگارش ما را حاضر کن، و بر او درود فرست،

سَلَامَهُ ، وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ . مِيرداماد (ره)

و سلام او را به ما باز رسان، درود و رحمت خدا و برکاتش بر او باد.

در رساله «اربعه ایام» خود ، در بیان اعمال روز «دحو

الارض» فرموده است: زیارت امام رضا علیه السلام در این روز

افضل اعمال مستحب ، و مؤکدترین آداب می باشد ، و

همچنین زیارت آن حضرت در روز اول ماه رجب الفرد، در

نهایت تأکید بوده ، و نسبت به آن ترغیب بسیار شده است.

روز آخر ماه: سال دویست و بیست بنابر مشهور ، امام جواد

علیه السلام، در بغداد به سبب زهری که معتصم عباسی به ایشان خوراند شهید شد و این حادثه تقریباً پس از گذشت دوسال و نیم از مرگ مأمون عباسی اتفاق افتاد، چنان که خود آن جناب می فرمود *الْفَرَجُ بَعْدَ الْمَأْمُونِ بِثَلَاثِينَ شَهْرًا* [گشایش کار سی ماه پس از مأمون است] و این جمله نشان دهنده این است که آن حضرت از سوء معاشرت مأمون در کمال رنج و ناراحتی بوده است، که مرگ خود را فرج و گشایش تعبیر نموده است، چنان که پدر بزرگوارشان امام رضا علیه السلام در زمان ولایتعهدی خویش چنین بوده است و در هر جمعه که از مسجد جامع باز می گشت، به همان حال که عرق ریزان و غبارآلوده بود، دستها را به درگاه الهی بلند نموده و می گفت: الهی اگر فرج و گشایش کار من در مرگ من است پس همین ساعت در مرگ من شتاب ورز و پیوسته در غم و اندوه بود، تا از دنیا رحلت فرمود، و امام جواد علیه السلام زمانی که وفات کرد از عمر شریفش بیست و چند سال و چند ماه گذشته بود، مرقد شریف ایشان در بقعه مبارکه کاظمیه در پشت سر جد بزرگوارشان امام موسی بن جعفر علیه السلام قرار دارد.

فصل ششم: اعمال ماه ذوالحجّه

این ماه از ماههای بسیار شریف است که چون فرا می‌رسید، نیکان صحابه پیامبر و تابعین، اهتمام شدیدی در عبادت اظهار می‌داشتند، دهه اول آن «ایّام معلومات است» که در قرآن مجید ذکر شده، و در نهایت فضیلت و برکت است، و از رسول خدا ﷺ روایت شده است که در هیچ ایّامی کار نیک و عبادت نزد خدا، محبوب‌تر و پسندیده‌تر از این دهه نیست و برای این دهه اعمال خاصی است از این قبیل:

اوّل: روزه گرفتن نه روز اول این دهه که ثواب روزه تمام عمر را داراست. **دوّم:** خواندن دو رکعت نماز، بین مغرب و عشا در تمام شبهای این دهه که در هر رکعت پس از سوره «حمد» یک مرتبه سوره «توحید» و آیه:

﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً، وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ، فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ﴾

با موسی سی شب وعده کردیم، و آن را با ده شب دیگر کامل نمودیم، در نتیجه میقات پروردگارش

أَرْبَعِينَ لَيْلَةً؛ وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ: أَخْلَفْنِي فِي قَوْمِي

به چهل شب اتمام یافت و موسی به برادرش هارون گفت: در میان قوم من جانشینم باش،

وَأَصْلِحْ، وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ. .

و اصلاح کن، و راه اهل فساد را پیروی مکن.

را بخواند تا با ثواب حاجیان شریک گردد.

اعمال ماه اول ماه ذوالحجّه

سوّم: از روز اول تا عصر روز عرفه به دنبال نماز صبح و پیش از مغرب این دعا را که شیخ مفید و سیّد از امام صادق علیه السلام روایت کرده‌اند بخواند:

اللّهُمَّ هَذِهِ الْآيَاتُ الَّتِي فَضَّلْتَهَا عَلَيَّ الْآيَاتِ وَشَرَّفْتَهَا، قَدْ بَلَّغْتَنِيهَا

خدايا این روزها روزهایی است، که بر سایر روزها برتری و شرافت دادی و به لطف

بِمَنِّكَ وَرَحْمَتِكَ، فَأَنْزِلْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ، وَأَوْسِعْ عَلَيْنَا فِيهَا

و رحمت مرا به آنها رساندی، برکات را بر ما فرو فرست،

مِنْ نِعْمَائِكَ . اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ

و از نعمتهایت در این روزها بر ما وسعت ده. خدايا از تو می‌خواهم بر محمد و خاندان

مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَهْدِيَنَا فِيهَا لِسَبِيلِ الْهُدَى، وَالْعَفَافِ وَالْغِنَى،

محمد درود فرستی، و ما را در این روزها به راه هدایت و پاکدامنی و بی‌نیازی

وَالْعَمَلِ فِيهَا بِمَا تُحِبُّ وَتَرْضَى . اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ يَا مَوْضِعَ كُلِّ

و عمل در آنها به آنچه می‌پسندی و خوشنود می‌شوی هدایت فرمایی، خدايا از تو درخواست می‌کنم، ای جایگاه

شَكْوَى، وَيَا سَامِعَ كُلِّ نَجْوَى، وَيَا شَاهِدَ كُلِّ مَلَأٍ، وَيَا عَالِمَ كُلِّ

هر شکواییه، و ای شنوای هر راز و نیاز، و ای حاضر در هر جمع، و ای دانای

خَفِيَّةٍ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَكْشِفَ عَنَّا فِيهَا

هر نهان، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و در این روزها

الْبَلَاءِ، وَتَسْتَجِيبَ لَنَا فِيهَا الدُّعَاءَ، وَتُقَوِّينَا فِيهَا وَتُعِينَنَا،

بلا را از ما برگردانی، و دعایمان را مستجاب گردانی، و نیرویمان دهی و یاری‌مان نمایی،

وَتُوفِّقَنَا فِيهَا لِمَا تُحِبُّ رَبَّنَا وَتَرْضَى، وَعَلَى مَا افْتَرَضْتَ عَلَيْنَا مِنْ

و به آنچه ای پروردگار ما دوست داری و خوشنود می‌شوی موقّمان بداری، و بر اموری که از

طَاعَتِكَ، وَطَاعَةِ رَسُولِكَ وَ أَهْلِ وَ لَايَتِكَ . اللّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ

طاعتت و طاعت رسولت و اهل ولایتت بر ما واجب نمودی توقیقمان دهی. خدايا از تو درخواست می‌کنم

يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَهَبَ

ای مهربان‌ترین مهربانان، که بر محمد و خاندان محمد درود فرستی، و خوشنودی خود را

اعمال نهمه اول ماه ذوالحجّه

لَنَا فِيهَا الرِّضَا؛ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ؛ وَلَا تَحْرِمْنَا خَيْرَ مَا تُنْزِلُ فِيهَا

در این روزها به ما ارزانی کنی، که به یقین تو شنوای دعایی، و از خیری که در این ایام از عالم بالا

مِنَ السَّمَاءِ، وَطَهَّرْنَا مِنَ الذُّنُوبِ؛ يَا عَلَّامَ الْغُيُوبِ، وَأَوْجِبْ

نازل می کنی ما را محروم مساز و از گناهان ما را پاک ساز، ای دانای نهانها، و در این روزها خانه

لَنَا فِيهَا دَارَ الْخُلُودِ . اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ،

جاودان را بر ما واجب گردان. خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست،

وَلَا تَتْرُكْ لَنَا فِيهَا ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ، وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَجْتَهُ، وَلَا دَيْنًا

و گناهی را برای ما باقی نگذار جز آنکه ببخشی، و نه اندوهی جز آنکه برطرف کنی، و نه بدهی

إِلَّا قَضَيْتَهُ، وَلَا غَائِبًا إِلَّا أَدْنَيْتَهُ، وَلَا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا

جز آنکه بپردازی، و نه غایبی جز آنکه به ما برسانی، و نه حاجتی از حاجات دنیا

وَالْآخِرَةَ إِلَّا سَهَّلْتَهَا وَيَسَّرْتَهَا؛ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اَللّٰهُمَّ

و آخرت جز آنکه هموار و آسان نمایی، به یقین تو بر هر چیز توانایی. خدایا

يَا عَالِمَ الْخَفِيَّاتِ، يَا رَاحِمَ الْعِبَرَاتِ، يَا مُجِيبَ الدَّعَوَاتِ، يَا رَبَّ

ای دانای نهان، ای رحم کننده به اشکهای روان، ای اجابت کننده دعاها، ای پروردگار

الْأَرْضِينَ وَالسَّمَاوَاتِ، يَا مَنْ لَا تَتَشَابَهُ عَلَيْهِ الْأَصْوَاتُ، صَلِّ

زمینها و آسمانها، ای آن که صداها بر او اشتباه نشود، بر محمد

عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنَا فِيهَا مِنْ عُتَقَائِكَ وَطَلْقَائِكَ

و خاندان محمد درود فرست، و ما را در این روزها از آزادشدگان و رهاگشتگان

مِنَ النَّارِ، وَالْفَائِزِينَ بِجَنَّتِكَ، النَّاجِينَ بِرَحْمَتِكَ؛ يَا أَرْحَمَ

از آتش، و رسیدگان به بهشت، و از نجات یافتگان قرار ده به مهربانیات ای مهربان ترین

الرَّاحِمِينَ؛ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ.

مهربانان، و درود خدا بر آقایمان محمد و همه اهل بیتش.

چهارم: در هر روز از این دهه بخواند پنج دعایی را که

حضرت جبریل برای حضرت عیسی عليه السلام از جانب خدا

هدیه آورد، تا در این ایام بخواند، و آن پنج دعا این است:

اعمال نهمه اول ماه ذوالحجّه

﴿۱﴾ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ

(۱) گواهی می‌دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی‌شریک است، فرمانروایی و

الْحَمْدُ؛ بِيَدِهِ الْخَيْرُ؛ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. ﴿۲﴾ أَشْهَدُ أَنْ

سپاس برای اوست، خیر تنها به دست اوست و او بر هر چیز تواناست (۲) گواهی می‌دهم

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، أَحَدًا صَمَدًا، لَمْ يَتَّخِذْ

معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی‌شریک است، یکتا و بی‌نیاز است همسر

صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا. ﴿۳﴾ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ،

و فرزند و نگرفته است. (۳) گواهی می‌دهم معبودی جز خدا نیست،

لَا شَرِيكَ لَهُ، أَحَدًا صَمَدًا، لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا

یگانه و بی‌شریک است، یکتا و بی‌نیاز است، نه زاده و نه زائیده شده است، و برایش هیچ

أَحَدٌ. ﴿۴﴾ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ

همتا‌یی نیست. (۴) گواهی می‌دهم معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی‌شریک است،

الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ؛ بِيَدِهِ

فرمانروایی و سپاس برای اوست، زنده می‌کند و می‌میراند و اوست زنده‌ای که نمی‌میرد، خیر

الْخَيْرُ؛ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. ﴿۵﴾ حَسْبِيَ اللَّهُ وَكَفَى، سَمِعَ

تنها به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست. (۵) خدا مرا بس است و کفایت می‌کند،

اللَّهُ لِمَنْ دَعَا، لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى؛ أَشْهَدُ لِلَّهِ بِمَا دَعَا، وَأَنَّكَ بَرِيءٌ

خدا گوش فرا دهد برای آن که او را بخواند، و رای خدا نهایتی نیست، گواهی می‌دهم برای خدا به آنچه دعوت کرد، و خدا

مِّنْ تَبَرَّأَ، وَأَنَّ لِلَّهِ الْآخِرَةَ وَالْأُولَى. حضرت عیسیٰ علیهِ السَّلَامُ برای

بیزار است از هر که از او بیزاری جوید، و آخرت و دنیا از آن خداست.

صد مرتبه خواندن هر کدام از این دعاها، ثواب بسیاری بیان کرده است، و این امر بعید به نظر نمی‌رسد، چنان که علامه مجلسی فرموده: اگر کسی هر روز هریک از این دعاها را ده مرتبه بخواند به روایت عمل کرده، ولی اگر هر روز هریک

اعمال نهمه اول ماه ذوالحجّه

را صد مرتبه بخواند بهتر است.

پنجم: در هر روز این دهه این تهلیلات را که از

امیرالمؤمنین علیه السلام با ثواب بسیار روایت شده بخواند، و

اگر روزی ده مرتبه بخواند، بهتر است: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، عَدَدَ

معبودی جز خدا

اللَّيَالِي وَالدُّهُورِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، عَدَدَ أَمْوَاجِ الْبُحُورِ؛

نیست به شمار شبها و روزگاران، معبودی جز خدا نیست به شمار امواج دریاها،

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَرَحْمَتُهُ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، عَدَدَ

معبودی جز خدا نیست، و رحمت او از آنچه گرد می آورند بهتر است، معبودی جز خدا نیست، به شمار

الشُّوْكِ وَالشَّجَرِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، عَدَدَ الشَّعْرِ وَالْوَبَرِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،

خارها و درختان، معبودی جز خدا نیست به شمار موها و کرکها، معبودی جز

عَدَدَ الْحَجَرِ وَالْمَدَرِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، عَدَدَ لَمَحِ الْعُيُونِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا

خدا نیست به شمار سنگها و کلوخها، معبودی جز خدا نیست به شمار بهم خوردن پلکها، معبودی

اللَّهُ، فِي اللَّيْلِ إِذَا عَسَسَ، وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،

جز خدا نیست در شب چون سیاهی بنماید و در صبح چون سپیدی سر برآرد، معبودی جز خدا نیست

عَدَدَ الرِّيحِ فِي الْبَرَارِ وَالصُّخُورِ؛ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنَ الْيَوْمِ إِلَى

به شمار بادها در صحراها و کوهها، معبودی جز خدا نیست از امروز

يَوْمٍ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ.

تا روز دمیده شدن در صور.

روز اول: روز بسیار مبارکی است، و در آن چند عمل وارد

است. اول: روزه که ثواب روزه هشتاد ماه را دارد. دوم:

خواندن نماز حضرت فاطمه علیها السلام، شیخ فرموده: روایت

اعمال ماه ذوالحجّه

شده: این نماز چهار رکعت است با دو سلام، مانند نماز
امیرالمؤمنین علیه السلام که در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه
و سوره «توحید» پنجاه مرتبه خوانده می شود و پس از سلام
تسبیحات آن حضرت را گفته، سپس بخواند:

سُبْحَانَ ذِي الْعِزِّ الشَّامِخِ الْمُتَنِيفِ؛ سُبْحَانَ ذِي الْجَلَالِ الْبَازِخِ
منزه است آن دارای عزّت بلندمرتبه شریف، منزه است آن دارای عظمت بسیار

الْعَظِيمِ؛ سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ الْفَاخِرِ الْقَدِيمِ؛ سُبْحَانَ مَنْ يَرَىٰ أَثَرَ
بازگوه بزرگ، منزه است آن دارای فرمانروایی گرانمایه ازل، منزه است آن که جای پای

النَّمْلَةِ فِي الصَّفَا؛ سُبْحَانَ مَنْ يَرَىٰ وَقَعَ الطَّيْرِ فِي الْهَوَاءِ؛
مورچه را بر سنگ صاف ببیند، منزه است آن که چگونگی گذر پرنده را در هوا ببیند،

سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا، وَلَا هَكَذَا غَيْرُهُ.

منزه است آن که او چنین است، و جز او چنین نیست.

سوم: دو رکعت نماز نیم ساعت پیش از رسیدن آفتاب به
هنگام ظهر بخواند، در هر رکعت سوره «حمد» یک مرتبه
و هر یک از «توحید» و «آیه الکرسی» و «قدر» را ده مرتبه
بخواند. چهارم: هر که از ستمگری وحشت دارد، در این
روز بگوید:

حَسْبِيَ حَسْبِي حَسْبِي مِنْ سُؤَالِي، عَلِمْتُكَ بِحَالِي. تا خدا شرّ
مرا کافی است، مرا کافی است، مرا کافی است، آگاهی تو به حال من در خواست من.

ستمکار را از او کفایت کند، و بدان که در این روز حضرت
ابراهیم خلیل علیه السلام متولّد شده است، و نیز در این روز به

اعمال شب عرفة

روایت شیخ کلینی و شیخ طوسی، حضرت فاطمه علیها السلام به امیرالمؤمنین علیه السلام تزویج شده. روز هفتم: سال صد و چهارده شهادت امام باقر علیه السلام در مدینه اتفاق افتاده و به این سبب روز حزن شیعه است. روز هشتم: روز ترویج است و روزه اش فضیلت بسیار دارد و روایت شده: روزه این روز کفاره شصت سال است، و شیخ شهید غسل این روز را مستحب دانسته.

شب نهم: از شبهای پر برکت و شب مناجات با خدا برآورنده حاجات است و توبه در آن شب پذیرفته و دعا در آن مستجاب است و کسی که آن شب را به عبادت به سر آورد، اجر صد و هفتاد سال عبادت را دارد، و برای آن شب چند عمل است:

اول: این دعا را که روایت شده هر که آن را در شب عرفه یا شبهای جمعه بخواند، خدا او را بیامزد:

اللَّهُمَّ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى، وَمَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى، وَعَالِمَ كُلِّ

خدا یا آگاه از هر گفت و گوی پنهان، و جایگاه هر شکایت، و دانای

خَفِيَّةٍ، وَمُنْتَهَى كُلِّ حَاجَةٍ، يَا مُبْتَدِئًا بِالنَّعَمِ عَلَى الْعِبَادِ، يَا كَرِيمَ

هر پنهان، و نهایت هر حاجت، ای آغازگر نعمتها بر بندگان، ای بزرگوار

الْعَفْوِ، يَا حَسَنَ التَّجَاوُزِ، يَا جَوَادُ، يَا مَنْ لَا يُوَارِي مِنْهُ لَيْلٌ

گذشت، ای نیکو درگذشت، ای بخشنده، ای که چیزی را از او نپوشاند نه شب

اعمال شب عرفة

داج، وَلَا بَحْرٌ عَجَّاجٌ، وَلَا سَمَاءٌ ذَاتُ أَبْرَاجٍ، وَلَا ظُلْمٌ

تار، نگذریای پر موج، نه آسمان دارای برجها، و نه تاریکیهای درهم

ذَاتُ ارْتِيَاجٍ، يَا مَنْ الظُّلْمَةُ عِنْدَهُ ضِيَاءٌ، أَسْأَلُكَ بِنُورِ

پیچیده‌ای آن که تاریکی نزد او روشنایی است، از تو می‌خواهم به حق نور

وَجِهِكَ الْكَرِيمِ، الَّذِي تَجَلَّيْتَ بِهِ لِلْجَبَلِ، فَجَعَلْتَهُ دَكَا، وَخَرَّ

جلوه پر شکوهت که به آن بر کوه تجلی کردی، و کوه را با خاک همسان ساختی،

مُوسَى صَعِقًا، وَبِسْمِكَ الَّذِي رَفَعْتَ بِهِ السَّمَاوَاتِ بِلَاعْمَدٍ،

و موسی مدهوش بر زمین افتاد، به حق نامت که با آن آسمانها را بی ستون

وَسَطَّحْتَ بِهِ الْأَرْضَ عَلَى وَجْهِ مَاءٍ جَمَدٍ، وَبِسْمِكَ الْمَخْزُونِ

برافراشتی، و زمین را بر روی آب منجمد بگستریدی، و به حق نام مخزون،

الْمَكْنُونِ الْمَكْتُوبِ الطَّاهِرِ، الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَبْتَ، وَإِذَا

پوشیده، نوشته شده پاکیزه‌ات، که چون با آن خوانده شوی، پاسخ دهی، و چون با آن

سُئِلْتَ بِهِ أُعْطِيَْتَ، وَبِسْمِكَ السُّبُّوحِ الْقُدُّوسِ الْبُرْهَانِ،

درخواست شوی عطا کنی، و به حق نام منزّه و مقدّس و برهانت که آن نوری است بر فراز هر نور،

الَّذِي هُوَ نُورٌ عَلَى كُلِّ نُورٍ، وَنُورٌ مِنْ نُورٍ، يُضِيءُ مِنْهُ كُلُّ نُورٍ،

و نوری است برآمده از نور، از آن روشنی می‌گیرد هر نور،

إِذَا بَلَغَ الْأَرْضَ انْشَقَّتْ، وَإِذَا بَلَغَ السَّمَاوَاتِ فُتِحَتْ، وَإِذَا بَلَغَ

چون به زمین شکافته شود، و چون به آسمانها رسد گشوده گردد، و چون به عرش رسد،

الْعَرْشِ اهْتَزَّ، وَبِسْمِكَ الَّذِي تَرْتَعِدُ مِنْهُ فَرَائِصُ مَلَائِكَتِكَ،

عرش به اهتزاز آید، و به حق نامت که از آن اندام فرشتگان به لرزه آید،

وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ جَبْرِئِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ

و از تو درخواست می‌کنم به حق جبرئیل و میکائیل و اسرافیل، و به حق محمد

الْمُصْطَفَى، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ، وَجَمِيعِ

پیامبر برگزیده، درود خدا بر او و خاندانش و بر همه پیامبران و همه

الْمَلَائِكَةِ، وَبِالْإِسْمِ الَّذِي مَشَى بِهِ الْخَضِرُ عَلَى قُلْلِ الْمَاءِ، كَمَا

فرشتگان، و به حق نامی که به وسیله آن خضر بر روی امواج دریا راه سپرد، چنان که

اعمال شریف

مَشَى بِهِ عَلَى جَدَدِ الْأَرْضِ، وَبِسْمِكَ الَّذِي فَلَقْتَ بِهِ الْبَحْرَ

بر روی زمین سخت راه رفت، و به حق نامت که دریا را به آن برای

لِمُوسَى، وَأَغْرَقْتَ فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ، وَأَنْجَيْتَ بِهِ مُوسَى بْنَ

موسی شکافتی، و فرعون و قومش را در آن غرق نمودی، و به وسیله آن موسی بن

عِمْرَانَ وَمَنْ مَعَهُ، وَبِسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ،

عمران و همراهانش را نجات دادی، و به حق نامت که موسی بن عمران

مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ، فَاسْتَجَبْتَ لَهُ، وَالْقَيْتَ عَلَيْهِ مَحَبَّةً

از ناحیه طور ایمن تو را به آن خواند، پس او را اجابت فرمودی، و از جانب خود بر دلش محبت

مِنْكَ، وَبِسْمِكَ الَّذِي بِهِ أَحْيَا عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ الْمَوْتَى، وَتَكَلَّمَ فِي

انداختی، و به حق نامت که به آن عیسی بن مریم مردگان را زنده کرد، و در حال کودکی

الْمَهْدِ صَبِيًّا، وَأَبْرَأَ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِكَ، وَبِسْمِكَ الَّذِي

در گهواره سخن گفت، و کور مادرزاد و مبتلای به بیماری پیسی را به اذن تو شفا داد، و به حق نامت

دَعَاكَ بِهِ حَمَلَةٌ عَرَشِكَ، وَجَبْرِئِيلُ وَمِيكَائِيلُ وَإِسْرَافِيلُ،

که حاملان عرش تو را به آن خواندند، و جبرئیل، و میکائیل، و اسرافیل

وَحَبِيبُكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَمَلَائِكَتُكَ

و محبوبت محمد و درود خدا بر او و خاندانش باد و فرشتگان

الْمُقَرَّبُونَ، وَأَنْبِيََاؤُكَ الْمُرْسَلُونَ، وَعِبَادُكَ الصَّالِحُونَ،

در گاهت، و پیامبران مرسلت، و بندگان و شایسته‌ات،

مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، وَبِسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ

از اهل آسمانها و زمین، و به حق نامت که

ذُو النَّوْنِ: إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا، فَظَنَّ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ،

ذوالنون [حضرت یونس (ع)] تو را به آن خواند، در آن زمان که خشمناک رفت، و گمان کرد که بر او سخت نگیری،

فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ، أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ؛ إِنِّي كُنْتُ مِنَ

پس در میان تاریکیها فریاد برآورد که معبودی جز تو نیست، منزهی تو، من از

الظَّالِمِينَ؛ فَاسْتَجَبْتَ لَهُ وَنَجَّيْتَهُ مِنَ الْغَمِّ، وَكَذَلِكَ تُنَجِّي

ستمکاران بودم، پس دعایش را اجابت کردی، و او را از اندوه رهانیدی و اینچنین

اعمال شب عسره

المُؤْمِنِينَ، وَبِسْمِكَ الْعَظِيمِ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ دَاوُودُ، وَخَرَّ

مردم با ایمان را نجات می‌دهی، و به حق نام بزرگت که داوود

لَكَ سَاجِدًا، فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبَهُ، وَبِسْمِكَ الَّذِي دَعَتَكَ بِهِ آسِيَةُ

تو را به آن خواند، و در برابر تو بر سجده افتاد، در نتیجه گناهش را آمرزیدی، و به حق نامت که آسیه

امْرَأَةُ فِرْعَوْنَ، إِذْ قَالَتْ: ﴿رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ،

همسر فرعون تو را به آن خواند آنگاه که گفت: پروردگارا برای من نزد خود در بهشت خانه‌ای بنا کن،

وَنَجِّنِي مِنَ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ، وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ؛

و از فرعون و عملش نجاتم ده، و مرا از چنگ ستمکاران خلاص کن،

فَاسْتَجَبَتْ لَهَا دُعَاءُهَا، وَبِسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ أَيُّوبُ، إِذْ حَلَّ

پس دعایش را مستجاب کردی، و به حق نامت که ایوب تو را به آن خواند، زمانی که

بِهِ الْبَلَاءُ، فَعَافَيْتَهُ وَآتَيْتَهُ أَهْلَهُ، وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ

بلا بر او فرود آمد، پس به او عافیت بخشیدی، و اهلش را و مانند آنها را به همراه آنان، از روی رحمت

عِنْدِكَ، وَذَكَرُیْ لِلْعَابِدِينَ، وَبِسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ يَعْقُوبُ،

از نزد خود به پیش او باز گرداندی، و این را یادآوری برای بندگان نهادی، و به حق نامت که یعقوب

فَرَدَدْتَ عَلَيْهِ بَصَرَهُ، وَفُرَّةَ عَيْنِهِ يَوْسُفَ، وَجَمَعْتَ شَمْلَهُ،

تو را به آن خواند، پس بینایی و نور دیدش یوسف را به او باز گرداندی، و پریشانی‌اش را سرو سامان بخشیدی،

وَبِسْمِكَ الَّذِي دَعَاكَ بِهِ سُلَيْمَانُ، فَوَهَبْتَ لَهُ مُلْكًا لَا يَنْبَغِي

و به حق نامت که سلیمان تو را به آن خواند، پس به او سلطنتی دادی که برای هیچکس

لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ؛ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ؛ وَبِسْمِكَ الَّذِي سَخَّرْتَ بِهِ

پس از او شایسته نبود، همانا تو بسیار بخشنده‌ای، و به حق نامت که به آن

الْبُرَاقَ مُحَمَّدٌ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، إِذْ قَالَ تَعَالَى:

براق را برای محمد درود خدا بر او و خاندانش مسخر ساختی، آنجا که خدای تعالی فرمود:

﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، إِلَى

منزه است خدایی که بنده‌اش را شبانه از مسجد الحرام تا

الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾؛ وَقَوْلُهُ: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا،

مسجد الاقصی راه برد، و گفتار خدا: منزه است خدایی که این مرکب را برای ما مسخر کرد،

اعمال شعبه عرف

وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ؛ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ. ﴿١٠﴾ وَبِسْمِكَ الَّذِي تَنَزَّلُ

وگر نه ما قدرت تسخیرش را نداشتیم و ما به جانب پروردگارمان باز می گردیم، و به حق نامت که به وسیله

بِهِ جَبْرَائِيلُ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَبِسْمِكَ الَّذِي

آن جبرائیل بر محمد (درود خدا بر او و خاندانش) نازل می شد، و به حق نامت که

دَعَاكَ بِهِ آدَمُ، فَغَفَرْتَ لَهُ ذَنْبَهُ، وَأَسْكَنْتَهُ جَنَّتَكَ،

آدم تو را به آن خواند، پس گناهش را آمرزیدی، و در بهشت جای دادی،

وَأَسْأَلُكَ بِحَقِّ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ،

و از تو درخواست می کنم به حق قرآن بزرگ، و به حق محمد خاتم پیامبران،

وَبِحَقِّ إِبْرَاهِيمَ، وَبِحَقِّ فَصْلِكَ يَوْمَ الْقَضَاءِ، وَبِحَقِّ الْمَوَازِينِ إِذَا

و به حق ابراهیم، و به حق جدا کردند حق و باطل را در روز داوری، و به حق ترازوها زمانی که

نُصِبَتْ، وَالصُّحُفِ إِذَا نُشِرَتْ، وَبِحَقِّ الْقَلَمِ وَمَا جَرَى،

نصب شوند و نامه ها وقتی که گشوده شوند، و به حق قلم و آنچه نوشت،

وَاللُّوحِ وَمَا أَحْصَى، وَبِحَقِّ الْإِسْمِ الَّذِي كَتَبْتَهُ عَلَىٰ سُرَادِقِ

و لوح و آنچه شمرد، و به حق اسمی که بر سراپرده عرش

الْعَرْشِ، قَبْلَ خَلْقِكَ الْخَلْقَ وَالْدُنْيَا، وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ بِالْفَى

نوشتی، به دوهزار سال پیش از آنکه مخلوقات، و دنیا، و آفتاب، و ماه به دست قدرتت

عَامٍ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ

آفریده شوند، و گواهی می دهم که معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، و همانا

مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَأَسْأَلُكَ بِسْمِكَ الْمَخْزُونِ فِي

محمد بنده و فرستاده اوست، و از تو درخواست می کنم به حق آن نامت که در میان گنجینه ای

خَزَائِنِكَ، الَّذِي اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، لَمْ يَظْهَرْ

از گنجینه های توست، نامی که در علم غیب نزد خود خاص خویش نمودی، نامی که هیچیک

عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِكَ، لَا مَلَكٌ مُّقَرَّبٌ، وَلَا نَبِيٌّ مُّرْسَلٌ،

از آفریدگانت بر آن آگاه نشد، نه فرشته مقرب، و نه پیامبر فرستاده ای،

وَلَا عَبْدٌ مُصْطَفَى، وَأَسْأَلُكَ بِسْمِكَ الَّذِي شَقَقْتَ بِهِ الْبَحَارَ،

و نه بنده برگزیده ای و از تو درخواست می کنم به حق نامت، که دریاها را با آن شکافتی،

اعمال شب عسره

وَقَامَتْ بِهِ الْجِبَالُ، وَاخْتَلَفَ بِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ، وَبِحَقِّ السَّبْعِ الْمِثْنَانِ،

و کوهها را با آن برپا ساختی، و شب و روز با آن در رفت و آمد شد، و به حق سوره

وَالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ، وَبِحَقِّ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ، وَبِحَقِّ طه (طا، ها) وِیس

«حمد»، و قرآن بزرگ، و به حق نویسندگان بزرگوارت، و به حق سوره‌های «طه»

(یا، سین)، وَكَهيعَص (کاف، ها، یا، عین، صاد)، وَحَمِيعُ (حا،

«یس»، و «کهیعیص» و «حَمِيعُ»، و بحق تورات موسی، و انجیل

مِیم، عین، سین، قاف)، وَبِحَقِّ تَوْرَةِ مُوسَى، وَانْجِيلِ عِيسَى، وَزَبُورِ

عیسی، و زبور داوود، و فرقان محمد درود، خدا بر او و خاندانش

دَاوُودَ، وَفُرْقَانَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَ عَلَى جَمِيعِ الرُّسُلِ،

و بر همه رسولان و به حق باهی و شراهی ادو نام اعظم، یا دو راز. یا دو تن از اولیای الهی،

وَبَاهِيًا شَرَاهِيًا. اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ بِحَقِّ تِلْكَ الْمُنَاجَاةِ، الَّتِیْ كَانَتْ

خدایا از تو درخواست می کنم به حق آن راز و نیازی که میان تو و موسی بن عمران بر فراز

بَيْنَكَ وَبَيْنَ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ، فَوْقَ جَبَلٍ طَوْرٍ سَيْنَاءَ، وَاسْأَلُكَ

کوه طور سینا انجام گرفت، و از تو می خواهم به حق نامی که برای گرفتن جانها

بِسْمِكَ الَّذِیْ عَلَّمْتَهُ مَلَكَ الْمَوْتِ، لِقَبْضِ الْأَرْوَاحِ، وَاسْأَلُكَ بِسْمِكَ

به ملک الموت آموختی، و از تو می خواهم به حق نامی که بر برگ

الَّذِیْ كُتِبَ عَلَى وَرَقِ الزَّيْتُونِ، فَخَضَعْتَ النَّيْرَانُ لِتِلْكَ الْوَرَقَةِ،

زیتون نوشته شد، و آتش در برابر آن برگ فروتن گشت، پس گفتی: ای آتش

فَقُلْتُ: ﴿يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا﴾، وَاسْأَلُكَ بِسْمِكَ الَّذِیْ كَتَبْتَهُ

سرد و سلامت باش، و از تو می خواهم به حق نامی که آن را بر سرپرده بزرگواری

عَلَى سُرَادِقِ الْمَجْدِ وَالْكَرَامَةِ؛ يَا مَنْ لَا يُخْفِيهِ سَائِلٌ، وَلَا يَنْقُصُهُ

و کرامت نوشتی، ای که خواهنده‌ای بازش ندارد، و عطا از خزانه‌هایش نکاهد، ای

نَائِلٌ، يَا مَنْ بِهِ يُسْتَغَاثُ، وَآلِيهِ يُلْجَأُ، اَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ،

آن که از او فریادرسی شود، و از او پناه جویند، از تو درخواست می کنم به جایگاه عزت از عرش،

وَمُنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ، وَبِسْمِكَ الْأَعْظَمِ، وَجَدِّكَ الْأَعْلَى،

و حدّ نهایی رحمت از کتابت، و اسم اعظم، و شأن برترت،

اعمال شعبه عرفه

وَكَلِمَاتِكَ التَّامَّاتِ الْعُلَا . اَللّٰهُمَّ رَبَّ الرِّیَاحِ وَمَا ذَرَّتْ .

و کلمات کامل والايت. خدايا ای پروردگار بادهای و آنچه پراکنده کردند، وای پروردگار

وَالسَّمَاءِ وَمَا أَظَلَّتْ، وَالْأَرْضِ وَمَا أَقَلَّتْ، وَالشَّيَاطِينِ وَمَا

آسمان و آنچه بر آن سایه افکند، وای پروردگار زمین و آنچه را با خود برداشت، وای پروردگار شیاطین و هر که

أَضَلَّتْ، وَالْبَحَارِ وَمَا جَرَّتْ، وَبِحَقِّ كُلِّ حَقٍّ هُوَ عَلَيْكَ حَقٌّ،

را گمراه کردند، وای پروردگار دریاها و آنچه روان شد، و به حق هر حقی که آن بر تو حق است،

وَبِحَقِّ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ، وَالرُّوحَانِيِّينَ وَالْكَرَوْبِيِّينَ،

و به حق فرشتگان درگاهت، و روحانیان و کروبیان،

وَالْمُسَبِّحِينَ لَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَا يَفْثُرُونَ، وَبِحَقِّ إِبْرَاهِيمَ

و آنان که شب و روز بدون اینکه سستی ورزند برای تو تسبیح می گویند، و به حق ابراهیم

خَلِيلِكَ، وَبِحَقِّ كُلِّ وَلِيٍّ يُنَادِيكَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ،

خلیلت، و به حق هر دوستی که میان صفا و مروه تو را می خواند،

وَتَسْتَجِيبُ لَهُ دُعَاءَهُ؛ يَا مُجِيبُ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ،

و تو دعایش را اجابت می کنی، ای اجابت کننده، از تو درخواست می کنم به حق این نامها،

وَبِهَذِهِ الدَّعَوَاتِ، أَنْ تَغْفِرَ لَنَا مَا قَدَّمْنَا وَمَا أَخَّرْنَا، وَمَا أَسْرَرْنَا

و به حق این دعاها، که ما را بپامرزی از گناهی که پیش از این انجام دادیم، و از این پس انجام می دهیم،

وَمَا أَعْلَنَّا، وَمَا أَبَدَيْنَا وَمَا أَخْفَيْنَا، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا؛ إِنَّكَ

و آنچه پنهان و آنچه آشکار کردیم، و آنچه ظاهر نموده و آنچه نهان ساختیم، و آنچه را تواز ما به آن آگاه تری،

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ . يَا حَافِظَ كُلِّ

همانا تو بر هر چیز توانایی، به مهربانیات، ای مهربان ترین مهربانان. ای نگهدار هر

غَرِيبٍ، يَا مُوَسَّسَ كُلِّ وَحِيدٍ، يَا قُوَّةَ كُلِّ ضَعِيفٍ، يَا نَاصِرَ كُلِّ

غریب، ای مونس هر تنها، ای نیروی هر ناتوان، ای یار هر

مَظْلُومٍ، يَا رَازِقَ كُلِّ مَحْرُومٍ، يَا مُوَسِّسَ كُلِّ مُسْتَوْحِشٍ، يَا

ستمیده، ای روزی بخش هر محروم، ای همدست هر هراسان، ای

صَاحِبَ كُلِّ مُسَافِرٍ، يَا عِمَادَ كُلِّ حَاضِرٍ، يَا غَافِرَ كُلِّ ذَنْبٍ

همراه هر مسافر، ای تکیه گاه هر حاضر، ای آمرزنده هر گناه

اعمال شب عرفة

وَخَطِيئَةٍ، يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ، يَا صَرِيحَ الْمُسْتَصْرِخِينَ،

و خطا، ای فریادرس فریادکنان، ای دادرس دادخواهان،

يَا كَاشِفَ كَرْبِ الْمَكْرُوبِينَ، يَا فَارِجَ هَمِّ الْمَهْمُومِينَ، يَا بَدِيعَ

ای برطرف ساز اندوه اندوهگینان، ای غمگسار غمزدگان، ای پدید آورنده

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، يَا مُنْتَهَى غَايَةِ الطَّالِبِينَ، يَا مُجِيبَ دَعْوَةِ

آسمانها و زمینها، ای نهایت هدف جویندگان، ای اجابت کننده دعای

الْمُضْطَّرِّينَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ، يَا دَيَّانَ يَوْمِ

بیچارگان، ای مهربان ترین مهربانان، ای پروردگار جهانیان، ای پاداش دهنده روز

الدِّينِ، يَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ، يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ، يَا أَسْمَعَ

پاداش، ای بخشنده ترین بخشندگان، ای کریم ترین کریمان، ای شنواترین

السَّامِعِينَ، يَا أَبْصَرَ النَّاطِرِينَ، يَا أَقْدَرَ الْقَادِرِينَ، إِغْفِرْ لِي

شنوندگان، ای بیناترین بینایان، ای تواناترین توانایان، بر من بیمارز

الذُّنُوبَ الَّتِي تُغَيِّرُ النِّعَمَ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَوْرِثُ النَّدَمَ،

گناهانی که نعمتها را تغییر می دهد، و گناهانی که پشیمانی به بار می آورد،

وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَوْرِثُ السَّقَمَ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ

و گناهانی که باعث بیماریها می شود، و گناهانی

الَّتِي تَهْتِكُ الْعِصَمَ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَزِدُّ الدُّعَاءَ، وَاعْفِرْ

که پرده های حرمت را می درد، و گناهانی که دعا را پس می زند، و گناهانی

لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَحْبِسُ قَطَرَ السَّمَاءِ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي

که باران آسمان را نگاه می دارد، و گناهانی که نابودی را به

تُعَجِّلُ الْفَنَاءَ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَجْلِبُ الشَّقَاءَ، وَاعْفِرْ

شتاب می رساند، و گناهانی که بدبختی می آورد، و گناهانی

لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تُظْلِمُ الْهَوَاءَ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي تَكْشِفُ

که هوا را تیره می کند، و گناهانی که پرده حیا را

الْغِطَاءَ، وَاعْفِرْ لِي الذُّنُوبَ الَّتِي لَا يَغْفِرُهَا غَيْرُكَ؛ يَا اللَّهَ،

بالا می زند، و گناهانی که جز تو کسی آنها را نمی آمرزد، ای خدا،

اعمال شب عرفة

وَاحْمِلْ عَنِّي كُلَّ تَبِعَةٍ لِّأَحَدٍ مِّنْ خَلْقِكَ، وَاجْعَلْ لِّي مِّنْ

و هر حقی که از یکی از بندگانت به دوش من است بردار، و برای من در کارم

أَمْرِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَيُسْرًا، وَأَنْزِلْ يَقِينَكَ فِي صَدْرِي،

گشایش و راه چاره و آسانی قرار ده، و یقینت را در سینه‌ام،

وَرَجَاءَكَ فِي قَلْبِي، حَتَّى لَا أَرْجُوَ غَيْرَكَ . اَللّٰهُمَّ احْفَظْنِي

و امیدت را در دلم فرود آر، تا به غیر تو امید نیندم. خدایا نگاهم دار،

وَعَافِنِي فِي مَقَامِي، وَاصْحَبْنِي فِي لَيْلِي وَنَهَارِي، وَمِنْ بَيْنِ يَدَيَّ

و در جایگاهم عافیت ده، و همراه من باش، در شب و در روز، و از پیش رو

وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي وَمِنْ تَحْتِي،

و پشت سر، و از راست و چپ، و از بالا و زیر پا،

وَيَسِّرْ لِّي السَّبِيلَ، وَأَحْسِنْ لِّي التَّيْسِيرَ، وَلَا تَخْذُلْنِي فِي الْعَسِيرِ،

و راه را بر من هموار ساز، و سهولت امر را برایم نیکو گردان، و در دشواری خوارم مکن،

وَاهْدِنِي يَا خَيْرَ دَلِيلٍ، وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي فِي الْأُمُورِ، وَلَقِّنِي

و مرا راهنما باش ای بهترین راهنما، و در کارها مرا به خود وامگذار، و هر گونه دلخوشی

كُلَّ سُرُورٍ، وَاقْلِبْنِي إِلَى أَهْلِ الْفَلَاحِ وَالنَّجَاحِ، مَحْبُورًا فِي

را به دلم انداز، و مرا با رستگاری و سربلندی به خانواده‌ام باز گردان، آراسته به شادکامی،

الْعَاجِلِ وَالْآجِلِ؛ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ وَارْزُقْنِي مِّنْ

در دنیا و آخرت، همانا تو بر هر چیز توانایی، و از فضل

فَضْلِكَ، وَأَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ طَيِّبَاتِ رِزْقِكَ، وَاسْتَعْمِلْنِي فِي

نصیبم کن، و از روزیهای پاکیزهات بر من وسعت ده، و در

طَاعَتِكَ، وَأَجِرْنِي مِنْ عَذَابِكَ وَنَارِكَ، وَاقْلِبْنِي إِذَا تَوَفَّيْتَنِي إِلَى

طاعتت به کار گیر، و از عذاب و آتش پناهم ده، و زمانی که مرا از دنیا بردی از روی

جَنَّتِكَ بِرَحْمَتِكَ . اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ، وَمِنْ

رحمت به بهشت وارد کن. خدایا به تو پناه می‌آورم از زوال نعمت، و از

تَحْوِيلِ عَافِيَتِكَ، وَمِنْ حُلُولِ نِقْمَتِكَ، وَمِنْ نَزُولِ عَذَابِكَ،

تغییر عافیت، و از فرود آمدن انتقامت، و از نزول عذابت،

اعمال شب عرفة

وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ، وَدَرَكِ الشَّقَاءِ، وَمِنْ سُوءِ

و به تو پناه می آورم از سختی بلا، و افتادن در بدبختی، و از بدی

الْقَضَاءِ، وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ،

سرنوشت و سرزنش دشمنان، و از شر آنچه از آسمان می رسد،

وَمِنْ شَرِّ مَا فِي الْكِتَابِ الْمُنْزَلِ . اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْنِيْ مِنْ

و از شر آنچه در کتاب نازل شده است شر قلمداد کردی. خدایا مرا از

الْأَشْرَارِ، وَلَا مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ، وَلَا تَحْرِمْنِيْ صُحْبَةَ الْآخِيَارِ،

اشرار و از اهل آتش قرار مده، و از همنشینان نیکان محروم مگردان،

وَأَحِينِيْ حَيَاةً طَيِّبَةً، وَتَوَفَّنِيْ وَفَاةً طَيِّبَةً، تُلْحِقْنِيْ بِالْآبَرَارِ،

و به زندگی پاکیزه زنده ام بدار، و به مرگ پاکیزه بمیران، به نیکان پیوندم ده،

وَارْزُقْنِيْ مُرَافَقَةَ الْأَنْبِيَاءِ، فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ

همنشینی با پیامبران را نصیبم فرما، همنشینی در جایگاه صدق، نزد فرمانروایی

مُقْتَدِرٍ . اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ بَلَائِكَ وَصُنْعِكَ، وَلَكَ

نیرومند. خدایا تو را سپاس بر نیکی آزمایش و رفتارت، و تو را

الْحَمْدُ عَلَى الْإِسْلَامِ وَاتِّبَاعِ السُّنَّةِ؛ يَا رَبِّ كَمَا هَدَيْتَهُمْ

سپاس بر اسلام و پیروی روش پیامبر، پروردگارا، چنان که اینان را به دینت هدایت

لِدِينِكَ، وَعَلَّمْتَهُمْ كِتَابَكَ، فَاهْدِنَا وَعَلِّمْنَا، وَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى

فرمودی، و کتاب خود را به آنها آموختی، ما را هم رهنما باش و به ما هم بیاموز، تو را سپاس بر

حُسْنِ بَلَائِكَ وَصُنْعِكَ عِنْدِيْ خَاصَّةً، كَمَا خَلَقْتَنِيْ

نیکی آزمایش و رفتارت به ویژه نسبت به من، چنان که مرا آفریدی،

فَأَحْسَنْتَ خَلْقِيْ، وَعَلَّمْتَنِيْ فَأَحْسَنْتَ تَعْلِيمِيْ، وَهَدَيْتَنِيْ

و آفرینش مرا نیکو نهادی، و به من آموختی و آموزش مرا نیکو نمودی، و راهنمایی ام فرمودی، و راهنمایی ام

فَأَحْسَنْتَ هِدَايَتِيْ، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى إِعْنَامِكَ عَلَيَّ قَدِيْمًا

را نیکو گرداندی، پس تو را سپاس بر نعمت بخشیت بر من در گذشته

وَحَدِيْثًا؛ فَكَمْ مِنْ كَرْبٍ يَا سَيِّدِيْ قَدْ فَرَّجْتَهُ، وَكَمْ مِنْ غَمٍّ يَا

و حال، آقای من چه بسیار محنت غم زایی که از من گشودی، و چه بسیار اندوهی که زدودی،

اعمال شب عرفه

سَيِّدِي قَدْ نَفَّسْتَهُ، وَكَمْ مِنْ هَمٍّ يَا سَيِّدِي قَدْ كَشَفْتَهُ، وَكَمْ

و چه بسیار نگرانی که بر طرف ساختی، و چه بسیار

مِنْ بَلَاءٍ يَا سَيِّدِي قَدْ صَرَفْتَهُ، وَكَمْ مِنْ عَيْبٍ يَا سَيِّدِي قَدْ

بلایی که ای آقای من بر گرداندی، و چه بسیار عیبی

سَرْتَهُ، فَلَاكَ الْحَمْدُ عَلَى كُلِّ حَالٍ، فِي كُلِّ مَثْوًى وَ زَمَانٍ،

که پوشاندی، پس تو را سپاس بر هر حال، در هر مکان، و زمان،

وَمُنْقَلَبٍ وَمُقَامٍ، وَعَلَى هَذِهِ الْحَالِ وَكُلِّ حَالٍ . اَللّهُمَّ اجْعَلْنِي

و هر منزل و مقام، و بر این حال و هر حال. خدایا مرا در این روز

مِنْ أَفْضَلِ عِبَادِكَ نَصِيبًا فِي هَذَا الْيَوْمِ، مِنْ خَيْرِ تَقْسِيمُهُ، أَوْ

از برترین بندگانت در روزی قرار ده، از خیریه که بخش می کنی، یا رنجی

ضَرٍّ تَكْشِفُهُ، أَوْ سُوءٍ تَصْرِفُهُ، أَوْ بَلَاءٍ تَدْفَعُهُ، أَوْ خَيْرٍ

که بر طرف می نمایی، یا امر بدی که بر می گردانی، یا بلایی که دفع می کنی، یا خیریه

تَسْوِقُهُ، أَوْ رَحْمَةٍ تَنْشُرُهَا، أَوْ عَافِيَةٍ تُلْبِسُهَا، فَإِنَّكَ عَلَى كُلِّ

که می فرستی، یا رحمتی که می گسترانی، یا عافیتی که بر بندگان می پوشانی، همانا تو بر

شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَبِيَدِكَ خَزَائِنُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَأَنْتَ

هر چیز توانایی، و خزانه های آسمانها و زمین به دست توست، و تو یگانه

الوَاحِدُ الْكَرِيمُ الْمُعْطَى، الَّذِي لَا يُرَدُّ سَائِلُهُ، وَلَا يُخَيَّبُ آمِلُهُ،

بزرگوار عطا بخشی هستی که خواهنده اش باز گردانده نشود، و آرزومندش ناامید نگردد،

وَلَا يَنْقُصُ نَائِلُهُ، وَلَا يَنْفَدُ مَا عِنْدَهُ، بَلْ يَزِدَادُ كَثْرَةً وَطَيِّبًا،

و عطایش کاستی نمی پذیرد، و آنچه نزد اوست پایان نیابد، بلکه به فرونی عنایت و خاطر پسندی

وَعَطَاءٌ وَجُودًا، وَارْزُقْنِي مِنْ خَزَائِنِكَ، الَّتِي لَا تَفْنَى، وَمِنْ

و عطا و بخشش بیفزاید، و مرا روزی کن از خزانه های تو که تمام نمی شود،

رَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةِ؛ إِنَّ عَطَاءَكَ لَمْ يَكُنْ مُحْظُورًا، وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ

و از رحمت گسترده ات، همانا عطایت ممنوع نبوده، و تو بر هر

شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

چیز توانایی، به مهربانی ات ای مهربان ترین مهربانان.

اعمال و عرفه

دوم: هزار مرتبه تسبیحات عشر را که سید به نقل کفعمی ذکر فرموده بخواند، و این تسبیحات در اعمال روز عرفه بیاید [صفحه ۶۴۱]. سوّم: دعای «اللّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَتَهَيَّأَ» را که در روز عرفه و شب و روز جمعه نیز وارد است بخواند، و متن آن در بیان اعمال شب جمعه گذشت [صفحه ۸۷]. چهارم: حضرت سید الشهداء علیه السلام و زمین کربلا را زیارت کند، و تا روز عید قربان در آنجا بماند، تا از شرّ آن سال محفوظ باشد.

روز نهم: روز عرفه و از اعیاد بزرگ است، گرچه به اسم عید نامیده نشده و روزی است که خدا بندگانش را به عبادت و طاعت خویش دعوت کرده و سفره‌های جود و احسانش را برای آنان گسترده، و شیطان در این روز خوارتر و حقیرتر، و رانده‌تر و خشمناک‌تر از روزهای دیگر است، و روایت شده که حضرت زین العابدین علیه السلام در روز عرفه صدای سائلی را شنید که از مردم درخواست کمک می‌کرد، به او فرمود: وای بر تو، آیا در این روز از غیر خدا درخواست می‌کنی؟! و حال آنکه برای بچه‌های در رحم، در این روز امید می‌رود، که فضل خدا شامل حالشان گردد، و سعادت‌مند شوند. و برای این روز چند عمل وارد است:

اعمال و عرفه

اول: غسل. دوم: زیارت حضرت سید الشهداء علیه السلام که برابر هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد و بلکه افضل از این است، و روایات در کثرت فضیلت زیارت آن حضرت در این روز متواتر است [یعنی از افراد بسیاری نقل شده است] و اگر کسی در این روز توفیق یابد، که زیر قبه مقدسه آن حضرت باشد، ثوابش کمتر از کسی که در عرفات باشد نیست، بلکه بیشتر و بیشتر است، و کیفیت زیارت آن حضرت بعد از این در باب زیارات ان شاء الله تعالی می آید. [صفحه ۱۱۰]. سوم: پس از نماز عصر، پیش از آنکه مشغول خواندن دعا‌های عرفه شود، در زیر آسمان دو رکعت نماز بجا آورد، و به گناهانش نزد خدا اعتراف و اقرار نماید، تا به ثواب عرفات دست یابد، و گناهانش آمرزیده گردد، آنگاه به اعمال و دعا‌های عرفه که از ائمه طاهره علیهم السلام روایت شده است مشغول گردد، و آن اعمال و ادعیه بیشتر از آن است که به طور کامل در این مختصر ذکر شود ولی به اندازه‌ای که این کتاب گنجایش آن را داشته باشد نقل می‌کنیم.

شیخ کفعمی در کتاب «مصباح» فرموده: برای کسی که از دعا خواندن ضعف پیدا نکند روزه روز عرفه مستحب است،

و پیش از زوال [رسیدن آفتاب به وقت شرعی ظهر] غسل استحباب دارد، و همچنین زیارت امام حسین علیه السلام در روز و شب عرفه مستحب است. و چون وقت زوال رسید، زیر آسمان رود، و نماز ظهر و عصر را با رکوع و سجود نیکو بجا آورد، و چون از نماز ظهر و عصر فارغ شود، دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول پس از سوره «حمد» سوره «توحید» و در رکعت دوم بعد از «حمد» سوره «کافرون» بخواند، پس از آن چهار رکعت نماز بجا آورد، در هر رکعت پس از سوره «حمد» پنجاه مرتبه سوره «توحید» بخواند. فقیر می گوید: این نماز همان نماز حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام است، که در ضمن اعمال روز جمعه گذشت.

سپس شیخ کفعمی فرموده است:

این تسبیحات را که از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده است، و سید ابن طاووس در «اقبال» ذکر فرموده بخوان:

سُبْحَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْأَرْضِ

منزه است خدایی که

در آسمان است، منزه است

که عرشش

منزه است خدایی

حُكْمُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي فِي

منزه است خدایی که

منزه است خدایی که فرمایش در گورهاست،

در زمین است،

اعمال و عرفه

الْبَحْرِ سَبِيلُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي فِي النَّارِ سُلْطَانُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي فِي

راهش در دریاست، منزّه است خدایی که سلطنتش در آتش است، منزّه است خدایی که

الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْقِيَامَةِ عَدْلُهُ؛ سُبْحَانَ الَّذِي

رحمتش در بهشت است، منزّه است خدایی که عدالتش در قیامت است، منزّه است خدایی

رَفَعَ السَّمَاءَ؛ سُبْحَانَ الَّذِي بَسَطَ الْأَرْضَ؛ سُبْحَانَ الَّذِي

که آسمان را برافراشت، منزّه است خدایی که زمین را بگسترده، منزّه است خدایی

لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجِيَ مِنْهُ إِلَّا إِلَهُ.

که پناهگاه و نجاتی از او جز به سوی او نیست

سپس صد مرتبه بگو: سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،

منزّه است خدا، و سپاس از آن خداست، و معبودی جز خدا نیست، و

وَاللَّهُ أَكْبَرُ. و سوره «توحید» را صد مرتبه و «آیه الكرّسی» را

خدا بزرگتر است.

صد مرتبه بخوان، و صد مرتبه بر محمّد و آل محمّد صلوات

فرست، و ده مرتبه بگو:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ؛ يُحْيِي

معبودی جز خدا نیست، یگانه و بی شریک است، فرمانروایی و سپاس از آن اوست، زنده می کند

وَيُمِيتُ، وَيُمِيتُ وَيُحْيِي، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ؛ بِيَدِهِ الْخَيْرُ؛ وَهُوَ

و می میراند، و می میراند و زنده می سازد، و او زنده پاینده است، خیر تنها به دست اوست، و او

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. و ده مرتبه: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا

بر هر چیز تواناست. آمرزش می جویم از خدایی که معبودی جز

هُوَ، الْحَيُّ الْقَيُّومُ، وَآتُوبُ إِلَيْهِ؛ و ده مرتبه: يَا اللَّهُ؛ و ده مرتبه:

او نیست، زنده و به خود پاینده است و به سوی او بازمی گردم. ای خدا

يَا رَحْمَنُ؛ و ده مرتبه: يَا رَحِيمُ؛ و ده مرتبه: يَا بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ

ای مهربان ای بخشنده ای پدید آورنده آسمانها

اعمال و عسرف

وَالْأَرْضِ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ؛ و ده مرتبه: يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ؛ و ده

و زمین، ای دارای شوکت و بخشش ای زنده ای پاینده

مرتبه: يَا حَنَّانُ يَا مَنَّانُ؛ و ده مرتبه: يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ؛ و ده مرتبه:

ای نعمت افزا ای عطا بخش. ای که خدایی جز تو نیست

آمین.

اجابت فرما.

آنگاه بگو: اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْأَلُكَ يَا مَنْ هُوَ اَقْرَبُ اِلَیَّ مِنْ حَبْلِ

خدایا از تو درخواست می کنم، ای کسی که از رگ گردن

الْوَرْدِ، يَا مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ، يَا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْاَعْلٰی

به من نزدیکتر است، ای کسی که میان انسان و دلش پرده می شود، ای کسی که در چشم انداز برتر

وَبِالْاُفُقِ الْمُبِیْنِ، يَا مَنْ هُوَ الرَّحْمٰنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوٰی، يَا مَنْ

و افق آشکار است، ای کسی که بخشنده و بر حکومت هستی قرار دارد، ای کسی

لَیْسَ کَمِثْلِهٖ شَیْءٌ، وَهُوَ السَّمِیْعُ الْبَصِیْرُ، اَسْأَلُكَ اَنْ تُصَلِّیَ

که چیزی مانندش نیست، و او شنوا و بیناست، از تو درخواست می کنم بر محمد

عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ . و حاجت خود را بخواه که به

و خاندان محمد درود فرست.

خواست خدا بر آورده خواهد شد، آنگاه این صلوات را که

از امام صادق علیه السلام روایت شده بخوان، که هر که بخواهد

محمد و آل محمد علیه السلام را در فرستادن صلوات بر ایشان

مسرور نماید، بگوید:

اَللّٰهُمَّ يَا اَجْوَدَ مَنْ اَعْطٰی، وَاِیَّ خَیْرَ مَنْ سُئِلَ، وَاِیَّ اَرْحَمَ مَنْ

خدایا ای بخشنده ترین کسی که عطا فرمود، و ای بهترین کسی که درخواست شد، و ای مهربان ترین

اِسْتُرِحِمَ . اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَاٰلِهٖ فِی الْاَوَّلَیْنِ، وَصَلِّ عَلٰی

کسی که از او مهربانی خواسته شد، خدا درود فرست بر محمد و آلش در بین گذشتگان، و بر محمد

اعمال و عسرف

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْآخِرِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمَلَا الْأَعْلَى،

و خاندانش در میان آیندگان، و بر محمد و خاندانش در میان فرشتگان، و بر

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمُرْسَلِينَ. اَللّٰهُمَّ اَعْطِ مُحَمَّدًا وَآلَهُ

محمد و خاندانش در میان رسولان. خدا یا عطا فرما به محمد و خاندانش

الْوَسِيلَةَ، وَالْفَضِيلَةَ وَالشَّرَفَ، وَالرِّفْعَةَ وَالذَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ.

وسيله و فضيلت و شرف، و بلندی مقام و درجه والا.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَمْ اَرَوْهُ،

خدایا ایمان آوردم به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) در حالی که او را ندیدم،

فَلَا تَحْرِمْنِیْ فِی الْقِیَامَةِ رُؤُوتَهُ، وَارْزُقْنِیْ صُحْبَتَهُ، وَتَوْفِّیْ

پس مرا در قیامت از دیدارش محروم مساز، و همنشینی با او را نصیب فرما، و مرا

عَلَى مِلَّتِهِ، وَاسْقِنِیْ مِنْ حَوْضِهِ، مَشْرَبًا رَوِیًّا، سَائِعًا هَنِیئًا،

بر دین او بمیران، و از حوضش سیراب کن، نوشیدنی بدون تشنگی، دلنشین و گوارا که

لَا اَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا؛ اِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ. اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَمَنْتُ

پس از آن هرگز تشنه نشوم، همانا تو بر هر چیز توانایی. خدایا ایمان آوردم

بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَمْ اَرَوْهُ، فَعَرَّفْنِیْ فِی الْجَنَانِ

به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) در حالی که او را ندیدم، پس در بهشت چهره اش را به

وَجْهَهُ. اَللّٰهُمَّ بَلِّغْ مُحَمَّدًا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مِنِّیْ، تَحِیَّةً

من بشناسان. خدایا به محمد (درود خدا بر او و خاندانش) از سوی من تحیت

كثيرةً وسلامًا.

و سلام بسیار برسان.

پس دعای امّ داود را که بیانش در ضمن اعمال ماه رجب گذشت [صفحه ۳۶۵] بخوان، آنگاه این تسبیح را که ثوابش در زیادتی شماره نمی شود. و ما میزان ثواب آن را به خاطر رعایت اختصار بیان نکردیم بگو:

اعمال و عسرف

سُبْحَانَ اللَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ،

منزه است خدا، پیش از هر کس، و منزه است خدا پس از هر کس،

وَسُبْحَانَ اللَّهِ مَعَ كُلِّ أَحَدٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ يَبْقَى رَبُّنَا، وَيَفْنَى

و منزه است خدا با هر کس و منزه است خدا، پاینده است پروردگار ما، و فنا می پذیرد

كُلِّ أَحَدٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يَفْضُلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ،

هر کس، و منزه است خدا، تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه

فَضْلًا كَثِيرًا قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يَفْضُلُ

تنزیه کنندگان فزونی بسیار پیش از هر کس، و منزه است خدا، تنزیهی که فزونی می گیرد

تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ، فَضْلًا كَثِيرًا بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ

بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار پس از هر کس، و منزه است خدا

تَسْبِيحًا يَفْضُلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ، فَضْلًا كَثِيرًا مَعَ كُلِّ أَحَدٍ،

تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی بسیار به همراه هر کس،

وَسُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يَفْضُلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ، فَضْلًا

و منزه است خدا تنزیهی که خدا تنزیهی که فزونی می گیرد بر تنزیه تنزیه کنندگان فزونی

كَثِيرًا لِرَبِّنَا الْبَاقِي، وَيَفْنَى كُلُّ أَحَدٍ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا

بسیار، برای پروردگار ما که پاینده است و هیچ کس نپاید، و منزه است خدا تنزیهی

لَا يُحْصَى وَلَا يُدْرَى، وَلَا يُنْسَى وَلَا يَبْلَى وَلَا يَفْنَى، وَلَيْسَ لَهُ

که شمرده نشود، و دانسته نگردد و فراموش نشود و کهنه نمی گردد، و فانی نمی شود، و برایش

مُنْتَهَى، وَسُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحًا يَدُومُ بَدَوا مِه، وَيَبْقَى بَبْقَائِهِ،

نهایتی نباشد، و منزه است خدا تنزیهی که دوام باید به دوامش، و باقی ماند به بقایش

فِي سِنِي الْعَالَمِينَ، وَشُهُورِ الدَّهْرِ، وَأَيَّامِ الدُّنْيَا، وَسَاعَاتِ اللَّيْلِ

در امتداد سالهای جهانیان، و ماههای روزگاران، و روزهای دنیا، و ساعات شب

وَالنَّهَارِ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ أَبَدَ الْأَبَدِ، وَمَعَ الْأَبَدِ مِمَّا لَا يُحْصِيهِ

و روز، و منزه است خدا به ابدیت ابد، و همپای ابد، آن تنزیهی که آن را

الْعَدَدُ، وَلَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ، وَلَا يَقْطَعُهُ الْأَبَدُ، وَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ

عددی شماره نکند، و مدتی فناش نکند، و سرانجامی قطعش نکند، و بزرگ است خدا نیکوترین

الْخَالِقِينَ . سپس بگو: وَالْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

آفرینندگان. و سپاس خدای را پیش از هر کس، و سپاس خدای را

بَعْدَ كُلِّ أَحَدٍ . تا آخر دعا، ولی به جای هر سُبْحَانَ اللَّهِ بگو:

پس از هر کس

الْحَمْدُ لِلَّهِ، و چون به أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ رسیدی بگو: «لَا إِلَهَ إِلَّا

اللَّهُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ» تا آخر که بجای سُبْحَانَ اللَّهِ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

می گویی، و پس از آن بگو: «اللَّهُ أَكْبَرُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ» تا آخر

که بجای سُبْحَانَ اللَّهِ: «اللَّهُ أَكْبَرُ» می گویی. سپس می خوانی

دعای «اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَتَهَيَّأَ» را که در اعمال شب جمعه

گذشت پس بخوان دعای علی بن الحسین علیه السلام را که

شیخ طوسی در کتاب «مصباح المتهجد» ذکر فرموده:

«اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ». مؤلف گوید: این دعا چون

دعای موقف عرفات و بسیار طولانی بود ذکر ننمودیم و در

این روز دعای چهل و هفتم صحیفه کامله آن حضرت را با

خشوع و دلشکستگی بخوان، که دعایی است مشتمل بر تمام

مطالب دنیا و آخرت، که درود خدا بر انشاء کننده اش باد.

از جمله دعا‌های مشهور این روز دعای حضرت سید الشهدا علیه السلام است. بشر و بشیر پسران غالب اسدی روایت کرده‌اند، که بعد از ظهر روز عرفه در صحرای عرفات خدمت آن حضرت بودیم، پس با گروهی از اهل بیت و فرزندان و شیعیان، با نهایت خاکساری و خشوع، از خیمه خود بیرون آمدند، و در جانب چپ کوه ایستادند، و روی مبارک خویش را بسوی کعبه نمودند و دستها را برابر صورت برداشتند مانند مسکینی که طعام طلبد، و این دعا را خواندند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَيْسَ لِقَضَائِهِ دَافِعٌ، وَ لَا لِعَطَائِهِ مَانِعٌ،

خدای را سپاس که برای حکمش برگرداننده‌ای، و برای بخششش بازدارنده‌ای

وَلَا كَصُنْعِهِ صُنْعُ صَانِعٍ، وَهُوَ الْجَوَادُ الْوَاسِعُ، فَطَرَ أَجْنَاسَ

و همانند ساخته‌اش ساخته هیچ سازنده‌ای نیست، و او سخاوتمند و وسعت‌بخش است، انواع مخلوقات

الْبِدَائِعِ، وَآتَقَنَ بِحِكْمَتِهِ الصَّنَائِعَ، لَا تَخْفَى عَلَيْهِ الطَّلَائِعُ،

را پدید آورد، و ساخته‌ها را با حکمتش محکم نمود، طلعه‌ها بر او پوشیده نمی‌ماند،

وَلَا تَضِيعُ عِنْدَهُ الْوَدَائِعُ، [آتَى بِالْكِتَابِ الْجَامِعِ، وَ بَشَّرَ

و ودیعه‌ها نزد او ضایع نمی‌شود

الْإِسْلَامَ النُّورَ السَّاطِعَ، وَ لِلْخَلِيقَةِ صَانِعٌ، وَهُوَ الْمُسْتَعَانُ عَلَى

الْفَجَائِعِ]، جَازَى كُلَّ صَانِعٍ، وَرَإِشُ كُلِّ قَانِعٍ، وَرَاحِمُ كُلِّ

پاداش دهنده هر سازنده، و بی‌نیاز کننده هر قناعت‌گر، و رحم‌کننده بر هر

ضَارِعٍ، مُنْزِلُ الْمَنَافِعِ وَ الْكِتَابِ الْجَامِعِ بِالنُّورِ السَّاطِعِ، وَ هُوَ

نالان، و فرو فرستنده سودها، و نازل کننده کتاب جامع با نور درخشان است، او

دعای امام حسین علیه السلام در روز عرس

لِلدَّعَوَاتِ سَامِعٌ ، وَلِلْكُرْبَاتِ دَافِعٌ ، وَلِلدَّرَجَاتِ رَافِعٌ ،

شنونده دعاها، و دور کننده بلاها، و بالا برنده درجات،

وَلِلْجَبَابَةِ قَامِعٌ ، فَلَا إِلَهَ غَيْرُهُ ، وَلَا شَيْءَ يَعْدِلُهُ ، وَلَيْسَ

و کوبنده گردنکشان است، پس معبودی جز او نیست، و چیزی با او برابری نمی کند، و چیزی

كَمِثْلِهِ شَيْءٌ؛ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ، اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ؛ وَهُوَ

همانندش نیست، و اوست شنوا و بینا، و لطیف و آگاه،

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَرْغُبُ إِلَيْكَ ، وَأَشْهَدُ بِالرُّبُوبِيَّةِ

و بر هر چیز تواناست. خدایا به سوی تو رغبت می نمایم، و به پروردگاری تو گواهی می دهم،

لَكَ ، مُقِرًّا بِأَنَّكَ رَبِّي ، وَ[أَنَّ] إِلَيْكَ مَرَدِّي ، ابْتِدَأْتَنِي بِنِعْمَتِكَ ،

اقرار کننده ام که تو پروردگار منی، و باز گشت من به سوی تو است، وجودم را با نعمت آغاز کردی

قَبْلَ أَنْ أَكُونَ شَيْئًا مَذْكُورًا ، وَخَلَقْتَنِي مِنَ التُّرَابِ ، ثُمَّ

پیش از آنکه موجودی قابل ذکر باشم، و مرا از خاک پدید آوردی، سپس

أَسْكَنْتَنِي الْأَصْلَابَ ، آمِنًا لِرَيْبِ الْمُنُونِ ، وَاخْتِلَافِ الدُّهُورِ

در میان صلبها جایم دادی، در حالی که از حوادث زمانه و رفت و آمد روزگار

وَالسِّنِينَ ، فَلَمْ أَزَلْ ظَاعِنًا مِنْ صُلْبٍ إِلَى رَحِمٍ ، فِي تَقَادُمٍ مِنْ

و سالها، ایمنی بخشیدی همواره کوچ کننده بودم از صلبی به رحمی، در گذشته از

الْأَيَّامِ الْمَاضِيَةِ ، وَالْقُرُونِ الْخَالِيَةِ ، لَمْ تُخْرِجْنِي لِرَأْفَتِكَ بِي ،

ایام و قرنهای پیشین، از باب رأفت

وَلُطْفِكَ لِي (بِی) ، وَإِحْسَانِكَ إِلَيَّ فِي دَوْلَةِ أُمَّةِ الْكُفْرِ ، الَّذِينَ

و لطف و احسانی که به من داشتی، مراد در حکومت پیشوایان کفر، آنان که

نَقَضُوا عَهْدَكَ ، وَكَذَّبُوا رُسُلَكَ ، لَكِنَّكَ أَخْرَجْتَنِي [رَأْفَةً

پیمانت را شکستند، و پیامبرانت را تکذیب کردند، به دنیا نیاوردی،

مِنْكَ وَ تَحَنُّنًا عَلَيَّ] لِلَّذِي سَبَقَ لِي مِنَ الْهُدَى ، الَّذِي لَهُ

ولی زمانی به دنیا آوردی به خاطر آنچه در علمت برایم رقم خورده بود و آن عبارت بود از هدایتی که مرا برای

يَسَّرْتَنِي ، وَفِيهِ أَنْشَأْتَنِي ، وَمِنْ قَبْلِ ذَلِكَ رَوُّفَتَ بِي بِجَمِيلِ

پذیرفتن آن آماده ساختی، و در عرصه گاهش نشو و نمایش دادی، و پیش از آن هم

دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفه

صُنْعِكَ، وَسَوَائِغِ نِعَمِكَ، فَابْتَدَعْتَ خَلْقِي مِنْ مَنِيِّ يُمْنِي،

با رفتار زیبایت، و نعمتهای کاملت بر من مهر ورزیدی، در نتیجه وجودم رگ پدید آوردی

وَأَسْكَنْتَنِي فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ، بَيْنَ لَحْمٍ وَدَمٍ وَجِلْدٍ، لَمْ تُشْهِدْنِي

از نطفه ریخته شده و در تاریکیهای سه گانه میان گوشت و خون و پوست جایم دادی، و مرا در

خَلْقِي (لَمْ تُشْهِرْنِي بِخَلْقِي)، وَلَمْ تَجْعَلْ إِلَيَّ شَيْئًا مِنْ أَمْرِي، ثُمَّ

آفرینش وجودم گواه نگرفتی، و چیزی از کار خلقتم را به من واگذار نمودی، سپس

أَخْرَجْتَنِي لِلَّذِي سَبَقَ لِي مِنَ الْهُدَى إِلَى الدُّنْيَا، تَامًّا سَوِيًّا،

برای آنچه در علمت از هدایتم گذشته بود مرا کامل میانه به دنیا آوردی،

وَحَفِظْتَنِي فِي الْمَهْدِ طِفْلًا صَبِيًّا، وَرَزَقْتَنِي مِنَ الْغِذَاءِ لَبَنًا

و در حال کودکی و خردسالی در میان گهواره محافظت نمودی، و از بین غذاها

مَرِيًّا، وَعَطَفْتَ عَلَيَّ قُلُوبَ الْحَوَاضِنِ، وَكَفَلْتَنِي الْأُمّهَاتِ

شیر گوارا نصیب کردی، و دل دایه ها را بر من مهربان نمودی، و مادران

الرَّوَاحِمِ، وَكَلاَّتْنِي مِنْ طَوَارِقِ الْجَانِّ، وَسَلَّمْتَنِي مِنَ الزِّيَادَةِ

پر مهر را به پرستاری ام گماشتی، و از آسیبهای پریان نگهداری فرمودی، و از زیادی و کمی

وَالنُّقْصَانِ؛ فَتَعَالَيْتَ يَا رَحِيمُ يَا رَحْمَنُ، حَتَّى إِذَا اسْتَهْلَكْتُ

سالمم داشتی، پس تو برتری ای مهربان، ای بخشنده، تا آنگاه که آغاز

نَاطِقًا بِالْكَلَامِ، أَتَمَمْتَ عَلَيَّ سَوَائِغَ الْإِنْعَامِ، وَرَبَّيْتَنِي زَائِدًا فِي

به سخن کردم، نعمتهای کاملت را بر من تمام کردی، و مرا در هر سال با افزوده شدن به

كُلِّ عَامٍ، حَتَّى إِذَا اكْتَمَلَتْ فِطْرَتِي، وَاعْتَدَلَتْ مِرَّتِي

وجودم پرورش دادی، تا آفرینشم کامل شد، و تاب و توانم معتدل گشت،

(سَرِيرَتِي)، أَوْجَبْتَ عَلَيَّ حُجَّتَكَ، بِأَنْ أَهْمَمْتَنِي مَعْرِفَتَكَ،

حجتت را بر من واجب نمودی، چنان که معرفتت را به من الهام فرمودی

وَرَوَّعْتَنِي بِعَجَائِبِ حِكْمَتِكَ (فِطْرَتِكَ)، وَأَيَقَظْتَنِي لِمَا

و با شگفتیهای حکمتت به هراسم افکندی، و به آنچه

ذَرَأْتَ فِي سَمَائِكَ وَأَرْضِكَ، مِنْ بَدَائِعِ خَلْقِكَ، وَنَبَّهْتَنِي

در آسمان و زمینت از پدیده های خلقت پدید آوردی بیدار نمودی، به سپاسگزاری و یادت آگاهی ام دادی،

دعای امام حسین علیه السلام در روز عرس

لشُكْرِكَ وَذِكْرِكَ، وَأَوْجَبْتَ عَلَيَّ طَاعَتَكَ وَعِبَادَتَكَ،

و طاعت و عبادت را بر من واجب نمودی،

وَفَهَّمْتَنِي مَا جَاءَتْ بِهِ رُسُلُكَ، وَيَسَّرْتَ لِي تَقَبُّلَ مَرْضَاتِكَ،

و آنچه را پیامبرانت آوردند به من فهماندی، و پذیرفتن خشنودیات را بر من آسان کردی،

وَمَنْنْتَ عَلَيَّ فِي جَمِيعِ ذَلِكَ بِعَوْنِكَ وَلُطْفِكَ، ثُمَّ إِذْ خَلَقْتَنِي

و در تمام این امور به یاری و لطفت بر من منت نهادی، سپس وقتی که مرا

مِنْ خَيْرِ (حُرِّ) الثَّرَى، لَمْ تَرْضَ لِي يَا إلهِي نِعْمَةً (بِنِعْمَةٍ) دُونَ

از بهترین خاک آفریدی، برایم نپسندیدی ای معبود من نعمتی را بدون نعمتی دیگر،

أُخْرَى، وَرَزَقْتَنِي مِنْ أَنْوَاعِ الْمَعَاشِ، وَصُنُوفِ الرِّيشِ، بِمِنَّكَ

و از انواع وسایل زندگی، و اقسام بهره‌ها نصیب من فرمودی، و این بخاطر نعمت بخشی

الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ عَلَيَّ، وَإِحْسَانِكَ الْقَدِيمِ إِلَيَّ، حَتَّى إِذَا أَتَمَمْتَ

بزرگ و بزرگتر و احسان دیرینه‌ات بر من بود، تا جایی که همه نعمتها را

عَلَيَّ جَمِيعَ النِّعَمِ، وَصَرَفْتَ عَنِّي كُلَّ النِّقَمِ، لَمْ يَمْنَعْكَ جَهْلِي

بر من کامل نمودی، و تمام بلاها را از من بازگرداندی، نادانی و گستاخی‌ام بر تو، بازت نداشت.

وَجُرَاتِي عَلَيْكَ، أَنْ دَلَلْتَنِي إِلَى (عَلَيَّ) مَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ،

از این که مرا به آنچه به تو نزدیک می‌کند راهنمایی کردی، و به آنچه مرا به پیشگاهت مقرب می‌نماید

وَوَفَّقْتَنِي لِمَا يُزِلُّفُنِي لَدَيْكَ، فَإِنْ دَعَوْتُكَ أَجَبْتَنِي، وَإِنْ سَأَلْتُكَ

توفیق دادی، پس اگر بخوانمت، اجابت منمایی، و اگر از تو درخواست نمایم،

أَعْطَيْتَنِي، وَإِنْ أَطَعْتُكَ شَكَرْتَنِي، وَإِنْ شَكَرْتُكَ زِدْتَنِي، كُلُّ

عطایم کنی، و اگر اطاعتت کنم قدردانی فرمایی، و اگر به شکر تو برخیزم بر

ذَلِكَ إِكْمَالُ لِأَنْعَمِكَ عَلَيَّ، وَإِحْسَانِكَ إِلَيَّ؛ فَسُبْحَانَكَ

نعمتم بیفزایی، همه اینها کامل کردن نعمت‌هایت بر من و احسانت به سوی من است، پس منزهی تو،

سُبْحَانَكَ مِنْ مُبَدِئٍ مُعِيدٍ، حَمِيدٍ مَجِيدٍ، تَقَدَّسَتْ

منزهی تو، که آفریننده‌ای، و بازگرداننده‌ای، و ستوده‌ای و بزرگواری، نام‌هایت

أَسْمَاؤُكَ، وَعَظُمَتْ أَلَاؤُكَ، فَأَيُّ نِعَمِكَ يَا إلهِي، أَحْصَى عَدَدًا

مقدس است، و نعمت‌هایت بزرگ، خدا یا کدامیک از نعمت‌هایت را به شماره آورم